

Ljubljana, glavno mesto Slovenije, je bila v času NOB nosilka osvobodilne misli in upora, tisto borbeno središče in žarišče, iz katerega so peljale niti, ki jih je že pred vojno navezala Komunistična partija v boju proti izkoriščevalskim režimom in iskre upora na vse konce širrom po Sloveniji, na vse predele Slovenije in tudi tjakaj, kjer so Slovenci že pred drugo svetovno vojno trpeli pod okupatorji. Ljubljana se je od tistih dni, ko je pod vodstvom KP visoko dvignila zastavo upora, zelo zelo spremenila. Njena sedanja podoba vsekakor radosti ne le Ljubljančane, temveč vse prebivalce Slovenije, saj je Ljubljana republiško središče. In če se je v zadnjih treh letih podoba Ljubljane močno spremenila, se je še bolj v zadnjih tednih, ko so potekale temeljite priprave za olepšanje mesta. In to upravičeno! Saj bo Ljubljana sprejela 21. julija na deset tisoč dragih gostov iz vseh krajev Slovenije. In vsi ti tisoči gostov se bodo ob gostoljubju počutili kot doma. Vsi bodo prinesli s seboj delček radosti in značilnosti svojih pokrajin, vse skupaj pa bo upravičeno izzvenelo v veličastno manifestacijo naše enotnosti in navdušenja, saj smo v 20 letih, odkar se je začela oborožena vstaja v Sloveniji, že prehodili ne le najbolj junaško borbeno pot, temveč tudi precejšen del poti v naši socialistični graditvi.

Na sliki: Pogled na del ljubljanskega mestnega središča

KO SO ODJEKNILI PRVI STRELI NA SLOVENSKEM NAROD SI JE ZAČEL PISATI SVOJO SODBO SAM

»Tovariši in tovarišice!

Nedvomno se vsi zavedate zgodovinskega pomena tega našega prvega zborovanja. Vsi se nedvomno zavedate, da polagamo danes temelje nove slovenske državnosti v okviru federativne in enakopravne Jugoslavije. Naša naloga je zgodovinska. Pozivam vas, tovariši in tovarišice, da z vso zbranostjo in resnobo, ki pristoja temu velikemu trenutku v naši zgodovini, sodelujete pri tem zasedanju z vso disciplino in močrostjo, ki je potrebna za ustanavljanje države. Zavedajte se, da dejansko ustanavljamo danes slovensko narodno državo!

Koliko let, koliko tisočev težkih in mukepolnih dni je bilo potrebnih slovenskemu narodu, da je Josip Vidmar lahko izrekel na I. zasedanju Slovenskega narodnoosvobodilnega sveta 19. februarja 1944 v Črnomlju te zgodovinske besede? Koliko tisočev je moralo dati življenje ter preliti kri v gozdovih, ječah in taboriščih za to, da bi prvi partizanski streli na Slovenskem, ki so odjeknili 22. julija 1941, rodili otipljive sadove?!

Dvajset let je že od tega, kar si je slovenski narod začel pisati

sodbo sam. Pisati si jo je začel z golimi rokami, podpisal si jo je z orožjem svojih tožnikov na Dolenskem, Primorskem, Gorenjskem, Štajerskem in v Pomurju. Vzlic vsej množični privrženosti osvobodilni stvari in vzlic junaškemu zadržanju ogromne večine slovenskih ljudi v naši ljudski revoluciji pa v tej zgodovinski epopeji našega naroda pripa-

da se je slovenski narod hkrati z drugimi jugoslovanskimi narodi uvrstil v našo ponosno, najslavnnejšo, nepremagljivo, zmagovito Jugoslovansko armado. Vse slovenske pokrajine, vse ljudske plasti slovenskega naroda so žrtvovale. Toda prepričan sem, da se sleherni Slovenec danes zaveda, da te žrtve, najsi so prišle od koderkoli, ne bi bile rodile takih sadov, če bi zastave osvobodilne borbe tako ponosno ne nosila tudi v času najhujšega terorja naša bela Ljubljana.

Leto 1945. Svoboda! Prva slovenska ljudska vlada! Federativna republika Jugoslavija! Nova ustava — oblast ljudstvu! Nacionalizacija industrije — petletni plan! Priključitev Primorske... Informbiro in ekonomska blokada! Decentralizacija in demokratizacija družbenega in gospodar-

BOJAN KARDELJ

da posebno častno mesto Ljubljani. Predsednik prve slovenske vlade Boris Kidrič ji je 10. maja leta 1945 izrekel tole znamenito zahvalo:

»V Ljubljani, tovariši in tovarišice, je bilo spočeto tisto ponosno gibanje slovenskega naroda, ki žanje danes svojo popolno zma-

Zasedanje Slovenskega narodnoosvobodilnega sveta (SNOS) leta 1944 na osvobojenem ozemlju

ZA DVAJSETI DAN VSTAJE SLOVENSKEGA LJUDSTVA

Vse pozdrave tebi, Ljubljana

Jutri nas bo partizanska Ljubljana sprejela kot dobre, stare znance. Bogato okrašana nas je povabila na slavlje, kakršnega še nismo doživeli. Dan vstaje slovenskega ljudstva — 22. julij — bo letos izredno doživljeno za vsakega slovenskega partizana, aktivista in terenca OF, za slehernega delovnega človeka naše ožje domovine in tudi za mladi rod, ki že prevzema na svoje krepke rame težo nadaljnje graditve socializma v svobodni domovini. Na slavnostnem zborovanju bo govoril prvi komandant slovenske partizanske vojske Franc Leskošek-Luka

Kdor je obiskal Ljubljano pred tremi meseci in bo jutri križaril po njenih ulicah, bo prijetno presenečen. Tako rekoč preko noči je zginila marsikatera navlaka, ki ni bila v čast zunanjemu licu slovenske metropole. Zato so med drugim v Tivoliju uredili 6,5 ha obsežen prostor, kjer bo v petek zvečer veliko zborovanje.

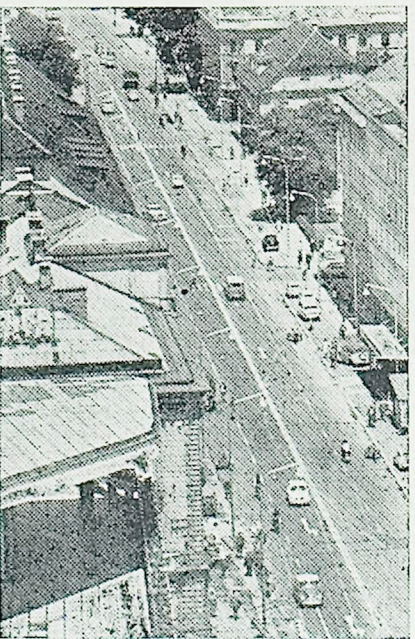
Ljubljana vabi in že v petek ob 10. uri bo na Urhu sprejem mladinskih partizanskih brigad. Ob 11. uri bo koncert v predverju Križank, na katerem bodo pevci, recitatorji in godbe na pihala izvajali Klinar-Gobec »Rdečo kantato« in »Svobodno zemljo«. Uro kasneje bo otvoritev preurejenih prostorov Muzeja revolucije in v Moderni galeriji slovesna podelitev nagrad za najbolj humanistično temo na mednarodni grafični razstavi.

Podelitev Kajuhove nagrade za najboljši partizanski tekst bo ob 17. uri v Klubu poslancev, a ob 18. uri v Jakopičevem paviljonu slovesna otvoritev razstave del 65 živečih slovenskih likovnih umetnikov.

In že kmalu po 19. uri bo zaživel Tivoli. Takrat se bodo zbrali na slavnostnem prostoru zborovalci iz vse Slovenije in po prihodu mladinskih delovnih brigad bodo fanfare odprle najbolj množičen zbor slovenskega ljudstva. Združeni pevski zbori in godbe bodo intonirale Internacionalo in dve borbeni pesmi, nato pa bo spregovoril prvi komandant narodnoosvobodilne vojske in partizanskih odredov Slovenije, sedanji podpredsednik Zvezne ljudske skupščine Franc Leskošek-Luka. Med zborovanjem in koncertom združenih pevskih zborov bo ožaril nebo nad Ljubljano velik ognjemet, ki bo dal veličastno

podobo Ljubljani — mestu heroju.

Ko bo veliki zbor zaključen, se bo Ljubljana spremenila v veliko

V Ljubljani je vse nared za sprejem dragih gostov iz vseh krajev Slovenije, ki se bodo 21. julija udeležili osrednje republiške proslave ob 20-letnici vstaje v Sloveniji. Priprave so trajale nekaj tednov, s skupnimi močmi pa je bilo za to proslavo storno kar precej. Razen za slavnostni del proslave v Tivoliju — namestitev tribuna za goste in pevce ter godbenike, svetlobnega 63 metrov visokega stola itd. — so prireditelji temeljito poskrbeli, da bodo tisoči in tisoči gostov imeli dovolj kulturnih prireditelj ter zadovoljivo prehrano. Zato so na več koncih v Tivoliju in v parkih namestili številne zasilne stojnice in mizice, v skupni dolžini nad 1600 metrov. Skratka: ljudje se, kot računajo prireditelji, ne bodo dregnali, postreženi bodo dobro in tudi cene bodo ustrezale. Na sliki: detajl ene izmed ulic v Ljubljani, kjer so postavili novo razsvetljavo.

Foto: S. Jerala

zabavišče delovnih ljudi. Ob 22. uri se bodo odprla vrata ljubljanskih gledališč, kinematografi, ki bodo začeli s predvajanjem filmov že ob 11. uri dopoldne, bodo neprekinjeno odprti do druge ure zjutraj. Kdor pa si bo zaželel velikega ljudskega rajanja, bo imel dovolj prostora kjerkoli, saj bo središče mesta en sam zabavišni prostor. Za jedačo, pijačo in ples bo tako preskrbljeno, da bo več deset tisočev manifestantov imelo dovolj prostora in možnosti za prijetno razvedrilo.

Praznična Ljubljana nas vabi, zato se njenemu vabilu radi odzovemo, saj bomo z množično udeležbo praznovali zmago ljudske revolucije ter brez števila delovnih zmag pri socialistični graditvi naše ljubljene domovine.

sič

Motoriziran pohod mladine

Na pobudo okrajnega komiteja mladine v Kopru pojde iz našega okraja na osrednjo republiško proslavo v Ljubljano motorizirana brigada mladine. Okrog sedemdeset mladincev s sovozači bo na motornih kolesih obiskalo najprej grobnico padlih na Urhu, kjer bo zbor brigadirjev iz vse Slovenije, ki so se prijavili za partizanski pohod v Ljubljano. Sestanek na Urhu je povezan s kratko spominsko svečanostjo — pred tem pa bodo mladinci položili vence na grobnico.

Z Urha se bodo brigade napotile skupno proti Ljubljani v petek popoldne. Po dosedanjih prijavah udeležencev je razvidno, da bo koprška mladina, kar za-

go. Spočeto je bilo neposredno po zlomu stare Jugoslavije, neposredno po prihodu prekletih okupatorjev. Spočela ga je Ljubljana, Ljubljana ga je razvila do tako visoke stopnje, da se je že leta 1941 dogajalo, o čemer je bila prejšnje čase večina ljudi prepričana, da slovenski narod tega ne zmore. Ljubljani gre danes predvsem zahvala za nastanek in za razvoj Osvobodilne fronte. Ljubljani gre danes predvsem zahvala za vse njene velike zmage. Ljubljani gre zahvala za nastanek in razvoj partizanstva na slovenskih tleh in zahvala za to,

skega življenja... Delavski sveti — komuna! Družbeni plani — tarifni pravilniki, petletni plan v štirih letih — delitev dohodka, ekonomske enote...!

To so mejniki v življenju slovenskega naroda in hkrati mejniki delovnih ljudi Jugoslavije. V njih je življenje in bodočnost. Stotine novih tovarn, tisoči vedno bolj rodovitnih hektarov — sto tisoči delovnih ljudi, ki so našli kruh, šolo, samega sebe. In novi sto tisoči zatiranih v Evropi, Ameriki, Afriki in Aziji gojijo želje po prav takem življenju. Takem? Morda tudi boljšem — morda trenutno slabšem, a lastnem! Po svojih možnostih, željah in sposobnostih.

In zato se spominjamo dvaindvajsetega julija 1941. Zato, ker se spominjamo trpljenja in žrtev, ker se zavedamo, kakšno prihodnost nam je odprl. Bodočnost je odvisna od nas. Od nas, ki smo jaz, in od mene, ki smo mi!

OB DNEVU VSTAJE SLOVENSKEGA LJUDSTVA IN OB DVAJSETI OBLETNICI NAŠE REVOLUCIJE

iskreno čestitamo vsem delovnim ljudem našega okraja!

- OKRAJNI KOMITE ZKS
- OKRAJNI ODBOR SZDL
- OKRAJNI KOMITE LMS
- OKRAJNI SINDIKALNI SVET
- OKRAJNI ODBOR ZVEZE BORCEV

**POSVETOVANJE
GRADBENIKOV
PRI OSS**

UPRAVLJANJU GLOBINO IN VSEBINO

SINDIKATI SO NAJBOLJ POKLICANI ZA SPROSTITVEV UPRAVLJANJA NA VSE NEPOSREDNE PROIZVAJALCE — NAŠ OKRAJNI IN OBČINSKI SINDIKALNI SVETI SO V TEJ SMERI MOČNO DEJAVNI, POTREBNA PA JE ŠE VEČJA RAZGIBANOST SINDIKALNIH PODRUŽNIC

Pretekli petek je bilo v Kopru posvetovanje predstavnikov gradbenih podjetij Gradbenika in Obnove iz Izole, 1. Maja iz Kopra, Gradenj iz Postojne in Kraškega zidarja iz Sežane. Sodelovali so tudi zastopniki gradbenih podjetij Gradis in Gorice, ki imata svoja gradbišča v našem okraju.

To je bilo doslej že tretje posvetovanje, ki jih je organiziral Okrajni sindikalni svet za gospodarske organizacije po posameznih dejavnostih. Takšno obliko pomoči sindikata kolektivom pri uvajanju novega gospodarskega sistema je priporočil zadnji plenem OSS. Osnova za omenjeno priporočilo je plenumu bila predvsem ugotovitev, da je v razgovoru, kjer sodelujejo kolektivni podjetji iste stroke, mnogo lažje analizirati objektivne in subjektivne pogoje za decentralizacijo in izluščiti konkretne naloge.

Zelo dober odziv vabilnih podjetij, iz katerih se je vseh treh posvetovanj udeležilo preko 80 predstavnikov organizacij ZK in sindikata, organov samoupravljanja ter strokovnih vodstev, in pa plodna razprava prepričljivo kaže, da so podjetja razumela koristnost takih kontaktov.

PRAVILNIKI

**O DELITVI DOHODKA
IN OSEBNIH DOHODKOV**

Med najvažnejša opravila, ki jih morajo opraviti gospodarske organizacije v tem času, so vsekakor priprave za ugotovitev temeljnih osnov, spodbudnih elementov in meril za notranjo delitev dohodka. Ta njihova naloga je v skladu z zakonom o delovnih razmerjih, po katerem morajo gospodarske organizacije do konca letošnjega leta sprejeti pravilnike o delitvi čistega dohodka in pa pravilnik o delitvi osebnih dohodkov. Vendar pa gre v tem primeru za mnogo več kakor za izpolnitev zakonske obveznosti, saj gre za pravilno določanje meril in osnov ob novih pogojih popolnejše samostojnosti delovnih kolektivov. Gospodarske organizacije postavljajo z novimi pravilniki drugačen odnos nasproti družbi, obenem pa postavljajo s tem temelje za zdrav razvoj v prihodnje. Zato dajejo pripravi novih pravilnikov velik pomen, kar je bilo ponovno poudarjeno z najvišjih mest.

Omeniti pa je treba, da se vse gospodarske organizacije popolnoma ne zavedajo odgovornosti, ki jo imajo v zvezi s pripravo omenjenih pravilnikov tako nasproti družbi kot nasproti kolektivu. Ugotovljeno je namreč, da je le manjši del gospodarskih organizacij opravil to delo, del jih pripravljajo, mnogo pa jih je, ki se tega dela sploh še niso lotile. Tak odnos prizadetih gospodarskih organizacij do tako pomembnega vprašanja vsekakor ni pravilen in ga je treba obsoditi. Kajti pričakovati je treba, da bodo zamudniki ob koncu pohiteli s sprejemanjem pravilnikov samo zato, da zadoste predpisom, ne da bi pri tem dobro in temeljito analizirali svoj položaj, ekonomsko stanje podjetja in ne da bi pripravili pravilnike po temeljitih analizah. Te analize pa ne morejo biti samo analize poslovanja podjetja kot takega, temveč v skladu s celotnim gospodarstvom in njegovim razvojem v prihodnje.

Smer gospodarskega razvoja pri nas je jasno nakazana z družbenim programom in letnim gospodarskim načrtom. O tem je bilo govora na raznih mestih, med katerimi naj posebej omenimo govor tovariša Tita v Titovem Užicu.

Naše gospodarstvo v prihodnje ne bo trpelo nikakršnih sunkovitih sprememb. Zato se mora skladnost in ustaljenost osebnih dohodkov s splošnim razvojem našega gospodarstva odraziti tudi pri sestavi pravilnikov o delitvi čistega dohodka in pravilnikov o delitvi osebnih dohodkov, ki morajo biti odraz tega skladnega razvoja in ne morda odraz nerealnih kalkulacij ob morebitnem zvišanju cen in podobnega.

-dt-

Če lahko z zadovoljstvom ugotovimo, da so vsaj dosežena posvetovanja — sledil jim bo namreč že v naslednjih dneh še posvet za gospodarske organizacije kmetijstva in lesne stroke — dosegla svoj namen, potem so k temu nemalo pripomogla tista podjetja, ki so posredovala udeležencem svoje izkušnje iz izvedene decentralizacije, priznane za dobre rešitve celo v republiškem in zveznem

merilu. Tako sta na sestanku za prometna podjetja poročala kolektiva Intereurope in Pristanišča, od podjetij kovinske stroke Mehanotehnika in Tomos, na zadnjem posvetovanju pa Gradbenik in 1. Maj. Ob konkretnih izvedbah, ki so jih prikazale te gospodarske organizacije, je bilo mogoče razčistiti tudi marsikatero načelno vprašanje, povezano z uvajanjem novega sistema.

NEKATERI SPECIFIČNI PROBLEMI GRADBENIŠTVA

Na posvetovanju zastopnikov gradbenih podjetij je bilo precej razprave o posebnih problemih, ki jih neredko napihujejo in uporabljajo za zagovor zavlačevanju decentralizacije. Prav dosledna izvedba novega sistema ustvarja pogoje za rešitev nekaterih problemov, ki so v gradbeništvu postali že kar kronični. Omeniti bi jih samo nekaj.

Kot vemo, so naša gradbena podjetja še vedno odvisna od priliva sezonske delovne sile iz drugih okrajev in celo republik, s čimer je najtesneje povezan precej problem njene nastanitve. Ta problem se kaže v še ostrejši luči tudi zaradi tega, ker večina gradbenih storitev sloni na manualnem delu. Vzrokov, da se mehanizacija ni izpolnjevala skladno z razvijanjem proizvodnih sredstev v drugih gospodarskih panogah, je več. Tako v prejšnjih sistemih delitve dohodka niso ustvarjali dovolj sredstev v skladih podjetij, amortizacija je bila strogo namenska, investicijski krediti strogo odmerjeni ter pogoji za vračanje le-teh dokaj neugodni.

Z omejitvenimi ukrepi na področju kreditov se zaostruje vprašanje obratnih sredstev. To toliko bolj, ker se vsa stanovanjska gradnja finansira iz skladov, ki so že vnaprej znatno angažirani,

**DO KOD SMO ŽE PRIŠLI Z DECENTRALIZACIJO
V GRADBENIH PODJETJIH**

Od 7 gradbenih podjetij jih je 5 zasnovalo ekonomske enote, v Kraškem zidarju v Sežani in na gradbiščih podjetja Gorica pa je sicer bilo precej razprav, dlje od tega pa še niso prišli.

Posebno zanimive so rešitve v »1. maju«, kjer so ekonomske enote gospodarsko že zaživele. Prav tako v Gradisu, kolikor je to čutili na gradbiščih v našem okraju, kjer ob že izvedeni decentralizaciji iščejo še boljše rešitve. Razpravljajo tudi o tem, da ta na sedanji stopnji zahteva prekompleksiran obračun. Precej nejasnosti pa je tudi okrog vloge centralnega organa samoupravljanja. Gotovo so napačna nekatera mišljenja, da se vloga teh organov z decentralizacijo zmanjšuje. Res pa je, da delo v decentraliziranem sistemu upravljanja še zdaleč ni manj odgovorno, ampak dobiva le novo vsebino.

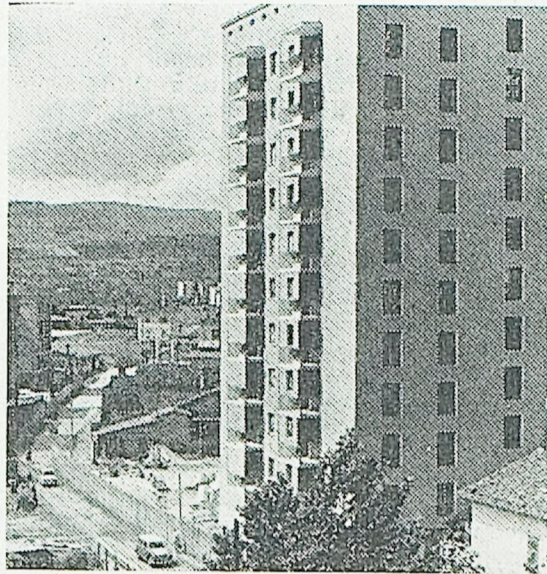
Vsa naša gradbena podjetja — razen Gorice in Kraškega zidarja (kjer volijo organe upravljanja v teh dneh) — so že konstituirala samoupravne organe. Vendar z rešitvami ne moremo biti povsem zadovoljni, saj so samo v Gradnjah formirali kolektive ekonomskih enot kot organe upravljanja. 1. maj je v glavnem prenesel odločanje na zbere proizvajalcev, v nekaterih ekonomskih enotah pa

sredstva vanje pa se večinoma stekajo zelo neenakomerno skozi vse leto, da niti ne omenjamo sprememb, ki so jim ti skladi večkrat podvrženi. Položaj gradbenih podjetij prav gotovo otežkočajo tudi nerazčistične urbanistične zasnove, zlasti glede določevanja stanovanjskih gradbenih okolišev, posameznih lokacij itd.

Vse to, kar smo navedli, pogojuje s sedanjim sistemom licitacij manjše formacije gradbenih podjetij, pri tem pa še razdrobljenost delovišč. Takšen status gradbenih podjetij narekuje vsestransko in temeljito proučeno decentralizacijo, ki bo nedvomno preko rezultatov gospodarjenja v sistemu ekonomskih enot pokazala možnosti združitve v večje gospodarske organizacije.

Prav na te možnosti so posamezni zastopniki opozorili tudi na posvetovanju in poudarili, da bi bilo ob izvedeni decentralizaciji mogoče mnogo hitreje načrtno specializirati sedanja gradbena podjetja, s tem pa ustvariti pogoje za združevanje v večja podjetja, ali pa vsaj za uspešno kooperacijo. Med drugim bi to postavilo temelje za postopni prehod na industrijsko gradnjo stanovanj, o čemer je v zadnjem času v naši javnosti precej govora.

so volili svete, sicer brez pravice odločanja; Gradbenik je v vseh ekonomskih enotah izvolil svete, ki prav tako nimajo pravice odločanja, medtem ko so v Obnovi in Gradisu volili svete s pravico odločanja in tako prenesli upravljanje na vmesne organe. To pomeni, da je bilo s proizvajalci v kolektivnih gradbenih podjetjih premalo razprav, da bi temeljito razčistili vprašanje dosledne uveljavitve principa neposrednega upravljanja. Pripomniti pa je še treba, da koreninijo takšne rešitve tudi v nezaupanju v upravljavske sposobnosti proizvajalcev. Prav v gradbenih podjetjih je bilo ob uvajanju novega sistema precej razširjeno mišljenje, da za popolno decentralizacijo upravljanja nimajo pogojev zaradi močne fluktuacije delovne sile. Zagovorniki postopne decentralizacije so menili, da bo sezonska delovna sila iz ozkih osebnih interesov pritiskala na delitev čim večjega dela uspeha za osebn

JO. Tako je kolovdacijska komisija, ki si je ogledala novozgrajeno stolpnico, že odločila, da impozantna stavba ne bo smela sprejeti stanovanj vse dotle, dokler pristojni činitelji ne bodo rešili tega vprašanja

dohodke, ne bo pa toliko gospodarno gledala na potrebe podjetja kot celote. Mar takšno nezaupanje ne ohranja in celo pogojuje fluktuacijo, ne pa rešuje?

Ob analizi sedanjega stanja je bila na posvetovanju dana jasna orientacija, da se pri tem, kar je storjenega, ne smemo zaustaviti, ampak je treba odločno naprej.

**SAMOUPRAVNI PREDPISI NAJ BODO ODRAZ
TEŽENJ PROIZVAJALCEV**

Podobno kot v podjetjih ostalih panog gospodarstva tudi v gradbenih zaostaja izdelava samoupravnih predpisov, ki bi urejali delovanje ekonomskih enot, delitev čistega in osebnega dohodka. To pa predstavlja resno oviro, da bi nižji gospodarski organizmi politično ekonomsko zaživel. Doslej so v razpravo kolektivom ekonomskih enot dala pravilnike in poslovneke samo podjetja Gradbenik, 1. maj in Gradis. Pri tem pa se je pokazalo, da so v posameznih primerih interni samoupravni predpisi preobširni in zaradi strokovne nepoštenosti nerazumljivi. Tak je na primer pravilnik za osebni dohodek pri Gradbeniku, ki ima nič manj kot 80 strani. Nekateri udeleženci posveta so pravilno ugotovili, da ni mogoče že danes sprejeti pravilnikov, ki bi bili v vseh podrobnostih dokončni, ampak jih bo treba v skladu s prakso stalno dopolnjevati. Prav tako nima nobenega smisla konstruirati predpise, ki jih proizvajalci ne bodo razumeli, čeprav so njim namenjeni in bi se morali po njih ravnanj. Do takšnih pomanjkljivosti lahko prihaja le tam, kjer proizvajalci niso neposredno sodelovali pri postavljanju osnov internim predpisom.

Nekje se ob opravičevanju zavlačevanja izdelave pravilnikov in poslovnikov izgovarjajo tudi na nesposobnost odgovornih kadrov, kar velja predvsem za manjša podjetja. Ni treba poudarjati, da jim ne morejo pomagati nobeni vzorci od zunaj, ampak samo temeljite razprave s

proizvajalci, ki bodo tudi zelo hitro izkristalizirali, kakšne pristojnosti so ti pripravljene sprejeti. Predlogov kolektivom ekonomskih enot potem ne bo težko oblikovati v pravilnike, če poznamo zakon o sredstvih gospodarskih organizacij in druge gospodarske predpise ter vodila iz programa našega razvoja v naslednjih petih letih.

Če že ob tem kontaktu s predstavniki gradbenih kolektivov nismo mogli zabeležiti vidnejših rezultatov decentralizacije, čeprav so organi upravljanja že dlje časa konstituirani, moramo iskati vzroke za to predvsem v prepočasnem prenašanju politično-ekonomskih pristojnosti navzdol. In če je bilo v prvi fazi decentralizacije formiranje organov upravljanja najvažnejša naloga sindikalnih podružnic — ki tudi v gradbeništvu niso stale ob strani —, potem so sedaj prav one poklicane, da se odločno bore za čimprejšnjo dejansko sprostitvev upravljanja na neposredne proizvajalce.

M. V. in M. H.

Nabratko

ČEZ NOVI ZELEZNISKI MOST
V nedeljo zvečer je prvič zapeljal čez novi pančevski most vlak. Novi most je bil zgrajen ob staremu mostu in v kratkem bodo njegove loke premaknili za sedem metrov proti Beogradu.

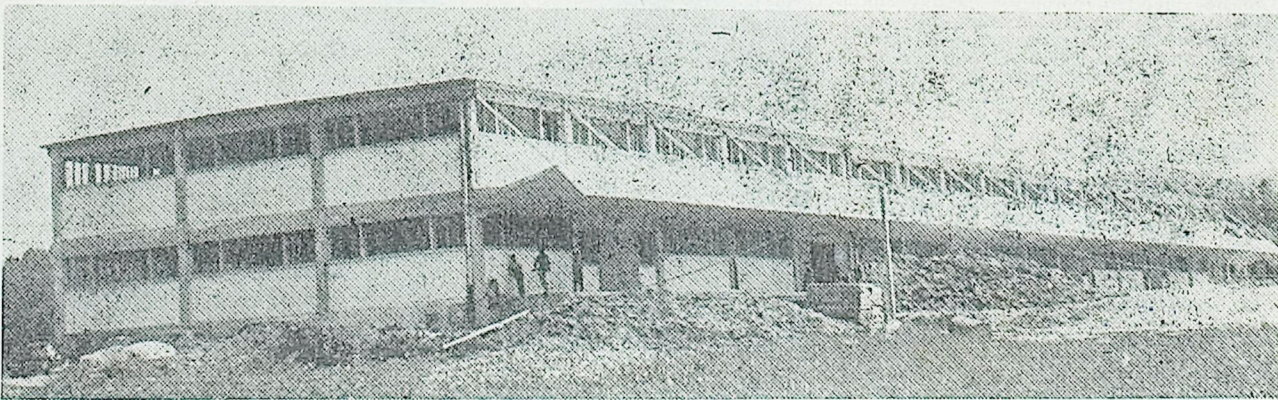
ZE TRIDESET PRIJAVLJENCEV
Za jesenski Zagrebški velesejem se je že prijavilo 30 dežel iz Evrope, Azije, Afrike ter Severne in Južne Amerike. Tako je ves velesejemski prostor, ki meri 485 tisoč kvadratnih metrov, že od dan.

REKORDNI IZVOZ V JUNIJU
Vrednost izvoza naših izdelkov in pridelkov v juniju je znašala 17,2 milijarde dinarjev. To se pravi, da je njegova vrednost bila za okrog 3 milijarde večja, kot je bila v maju. A vrednost uvoza se je v juniju zmanjšala na 21,3 milijarde dinarjev.

PRVO GROZDJE V MAKEDONIJI
Na vinogradniških posevkih okrog Gjevgeleje v južni Makedoniji je že dozorelo prvo zgodnje grozdje, znano pod imenom »juljski muškata«. To vrsto grozdja pridelujemo v naši državi v zelo majhnih količinah, posebno še, ker zahteva pridelovanje sodobne agrotehnične ukrepe.

NOVO AKUMULACIJSKO JEZERO
V bližini Vidma ob Ščavnici, okraj Murska Sobotna, so zgradili novo akumulacijsko jezero, ki je namenjeno namakanju polj. Ker pa je jezero primerno tudi za kopanje, bo obenem služilo razvoju turizma.

Ljudska revolucija
je začetek novega razcveta
naših narodov

Novo in sodobno urejeno skladišče trgovskega podjetja na veliko NANOS v Postojni

★ PRI LJUDEH V NAŠIH KRAJIH ★ PRI LJUDEH V NAŠIH KRAJIH ★ PRI LJUDEH V NAŠIH KRAJIH ★ PRI LJUDEH V NAŠIH KRAJIH ★

Prve breskve na mladih nasadih v Izoli

Delovni kolektiv obrata I koprškega kmetijskega kombinata v Izoli je poslal letos na tržišče

HRUŠICA

Tudi v letošnjem drugem tromesečju niso držali člani SZDL in LMS v Hrušici križem rok. Samo pri popravilu plesišča, ki jim služi tudi v druge namene, so opravili 624 ur. Delalo je 26 mladincev in članov SZDL. Vrednost opravljenega dela skupaj s prevozi cenijo na 86.400 dinarjev. Razen tega so popravljali vaške poti in očistili vas za prvomajske praznike. Za to delo so žrtvovali 96 delovnih ur. Za plesišče so zbrali tudi 25.000 din prispevkov.

NOVI TRGOVINSKI LOKALI V PIRANU

Na zelenjavnem trgu v Piranu so prejšnji teden odprli dve novi, moderno in okusno opremljeni poslovalnici. Podjetje »Meso« je odprlo veliko mesnico, ki s svojo prostornostjo in primerno uredjenostjo omogoča hitro postrežbo velikega števila odjemalcev, podjetje »Pekarne in slaščičarne« pa je odprlo novo prodajalno kruha in peciva, povezano z lani dokončano novo pekarijo. Isto podjetje je te dni odprlo tudi nove izdelovalne prostore za slaščice. Prostorji so opremljeni z novimi, sodobnimi peči in vsem potrebnim slaščičarskim priborom. Za nadaljnje izboljšanje preskrbe v Piranu gradijo oziroma adaptirajo še razne lokale za zelenjavo in sadje ter za drugo blago vsakdanje potrošnje.

prve breskve iz svojih novih breskoviških nasadov. Na nekaj več kot 13 ha dvo- in triletne nasade so nabrali dober vagon najbolj zgodnjih sadežev že sredi junija, zato je bil tudi izkupiček dokaj dober, saj so dobili za kilogram breskev povprečno 90 dinarjev.

Tudi pridelek grozdja bi bil letos na 40 ha obnovljenih vinogradniških površin znatno višji, če ne bi utrpeli precejšnje škode zaradi toče. Tako predvidevajo, da bodo na tem tri- in štiriletnem nasadu pridelali letos okrog štiri vagone sortnega grozdja.

Začetek rodnosti velike vinogradniške površine in breskoviških nasadov je seveda izredno važnega pomena za 29-članski kolektiv tega obrata, ki se je vse doslej otepal z dokajšnjimi težavami, saj so visoke investicije v

bližnji preteklosti močno ogražale njihov rentabilitetni račun. Za razliko od izolskega obrata II, ki ima izrazito vrtnarski značaj, so se v obratu I posvetili izključno vinogradništvu in sadjarstvu. Vsekakor je tudi specializacija obeh obratov eden izmed razlogov, da se delavci potegujejo za samostojni ekonomski enoti. b

ZAKLJUČEK VEČERNIH ŠOL v Postojni in Pivki

S svečano podelitvijo spričeval sta prejšnji teden končali z delom tudi večerni politični šoli v Postojni in Pivki. Zaključne izpite je uspešno opravilo vseh 37 kandidatov, ki so dosegli povprečno oceno 3,8 točke. Sluša-

Nova gospodarska objekta v Postojni

Doslej nezazidani dolnji del Tržaške ceste bo dobil v prihodnjih letih novsem novo podobo. Ob magistrali bo zrasla vrsta novih gospodarskih objektov, med njimi industrijski obrat za proizvodnjo feritov ter tovarna kopenskega pohištva.

Prvi dve gospodarski poslonji

telji obeh šol, ki sta trajali sedem mesecev, so bili letos povprečno mlajši člani ZK najrazličnejših poklicev. (ma)

TUJCI SNEMAJO PROPAGANDNE FILME O NAŠIH LETOVIŠČIH

Pretekli teden sta se mudila na našem obalnem področju 2 filmska snemalca, ki sta posnela za film in televizijo nekaj filmov o lepota naših krajev. Američan Hooper se je na poti vzdolž jadranske obale ustavil ob slovenskem morju samo dva dni, vendar mu je lepo vreme omogočilo narediti vse zaželene posnetke. Švedski snemalec Ulf Carlson pa se je mudil v naši sredini nekaj tednov in posnel v tem času več barvnih in črno-belih kratkometražnih filmov za prikazovanje na švedski televiziji in v kinematografih, poleg tega pa še vrsto diazitivov, s katerimi spremlja svoja predavanja o potovanjih v tuje dežele. J. L.

Odhod koprške mladine na zvezno akcijo

Prihodnjo sredo bo v Postojni zbor 8. koprške brigade »Janko Premrl-Vojko«, kjer bo več kot 120 brigadirjev pomagalo najprej dva dni pri gradnji novega športnega parka, nato pa bodo naši prvi letošnji zastopniki odpotovali na avtomobilsko cesto »Bratstvo in enotnost«. V Davidovcu v Srbiji, kjer bo delovišče brigade, je lepo urejeno mladinsko naselje s številnimi športnimi igrišči, razen tega pa bodo naši srednješolci, ki sestavljajo brigado, imeli

priložnost obiskovati razne krožke in tečaje, vključno prometni tečaj za voznike motornih vozil. Naslednja brigada delavske in kmečke mladine iz našega okraja pa pojde na zvezno delovno akcijo meseca septembra.

VELIKI DOL

V Velikem Dolu so člani SZDL namestili zastavni drog, pri čemer je sodelovalo 10 članov. Za namestitev droga so porabili 20 delovnih ur. Sredi vasi so odstranili tudi ruševine, za kar so porabili 32 delovnih ur v vrednosti 3500 dinarjev.

KRIŽ PRI TOMAJU

V Križu so uredili igrišče za balinanje. Na tem objektu je delalo 28 ljudi, ki so opravili 180 prostovoljnih delovnih ur v vrednosti 21.600 dinarjev, pri kopanju in prevozu peska pa še 7700 dinarjev. Tako ne bo vnetim igralcem več dolgčas.

POSTOJNA

ObLO Postojna je na zadnjem zasedanju ponovno razpravljalo o osnutku posebne (lokalne) PTT tarife, in sicer na osnovi dodatne obrazložitve podjetja za PTT promet Koper. K osnutku je dal soglasje. Ljudski odborniki so sprejeli tudi skleno o prevzemu porštev ter izdali poroštvne izjave za investicijska posojila in posojila za obratna sredstva perutninarstevnemu zavodu »Kras« (598 milijonov), živinorejsko poljedelsko kombinatu Postojna (292 milijonov) in kmetijski zadrugi Postojna (6 milijonov din).

Gradnja športnega parka

Akcija za izgradnjo mestnega športnega parka v Postojni se je končno le premaknila z mrtev

GORNJE VREME

Krajevna organizacija SZDL v Gornjih Vremah, v njeno območje spadajo tudi Gornje Ležeče, je bila med vsemi organizacijami na Sežanskem prav gotovo najbolj aktivna pri prostovoljnem delu v preteklem tromesečju. Lotili so se tistega dela, ki je bilo najbolj nujno in ki jim dela največ preglavic. To so vaške poti, ki so strme in jih deževje stalno razdira. V minulem tromesečju je delalo na teh in na gozdnih poteh trideset članov SZDL, ki so prispevali okrog devet sto delovnih ur v skupni vrednosti 108.000 dinarjev, medtem ko je vrednost prevozov s konjsko vprego znašala 19.200 dinarjev.

točke. V preteklih tednih so s stroji prevrgli nad 3000 kubičnih metrov zemlje, sedaj pa pričenejajo s prostovoljnimi deli. Delovni kolektivi v Postojni so se obvezali, da bodo opravili pri gradnji objekta več tisoč prostovoljnih delovnih ur, medtem ko je več podjetij obljubilo tudi finančno podporo. Postojčanom pa bodo pri gradnji športnega parka pomagali tudi pripadniki krajevne garnizije JLA.

Kakor smo že poročali spomladi, bodo sedanjí mestni stadion razširili, okrog nogometnega igrišča zgradili atletsko stezo in več drugih manjših igrišč, na južni strani stadiona pa postavili pokrito keglišče.

Naša borba je izraz moči in veličine našega ljudstva!

Prišla je mladinska brigada

Na cesti pred Vrabčami se je proti večeru visoko zavrtinčil prah. V krajših razmakih so pripeljali trije avtobusi, četrti je imel zamudo. Iz njih so izstopili brigadirji, mladi gimnazijci iz Bežigrada. V rokah so

imeli kovčke in drugo priročno prtljago in se napotili po ozki vaški poti.

Vaščani so se zganili in prišli na prag svojih domov. Bilo jim je, kakor da se jim je kamen odvalil od

sra. Obljube občinskih mož, ki so jih bili dali na zborih volivcev, so se uresničile. Brigadirji so se zbrali na barjaču pred majhno tribuno, kjer so plapolale zastave. Sonce je že zahajalo. Na tribuno so stopili predstavniki ljudskega odbora in političnih organizacij iz Sežane in Bežigrada. Pozdravili so mlado brigado in ji želeli dobrodoščilo. Predstavniki okrajnega komiteja LMS iz Kopra so izročili mladincem darila, mladinke iz vasi pa so vsakemu brigadirju in brigadirki pripeli na prsi rdeč nagelj.

Do Tabora, ki kraljuje nad drugimi vrhovi, pelje pot preko travnikov, gmajne in skozi borov gozd. Gruče mladincev se pomikajo proti vrhu. Razporedijo se po solskih učilnicah. In ko je trda tema, zamigljajo v daljavi luči kraških in vipavskih vasi. Bori šumijo in med hišami na Taboru se spletavajo prve kresnice.

Na kolovozu od Vrabč proti Stjaku je pravo mravljišče. Dva buldožerja, dva drobilca za kamen, tovornjaki... In v pripekajočem julijskem soncu zagorevajo mladi brigadirji. Njihovi krampi in lopate oblikujejo široko cesto, ki so jo sanjali mnogi rodovi v vrhovskih vaseh. Jeseni pa bodo njihovo delo nadaljevali domačini in okoličani. Sprejeli so že sklep, da bo vsaka družina opravila na cesti 150 ur prostovoljnega dela. To bo delovna proslava 20-letnice vstaje v vrhovskih krajih.

POLDE RENER

Kaj pravijo drugod...

POHOD V POČASTITEV JUBILEJNEGA LETA

Osrednje proslave 20. obletnice ljudske revolucije, ki bo v Ljubljani, se bo udeležilo tudi okrog 5 tisoč mladincev in mladink celjskega okraja. Posebnost letošnjega praznovanja bo pohod Pohorske brigade Milosa Zidanske, ki jo bodo sestavljali borci in mladinci ter mladinke celjskega, murskoboškega in mariborskega okraja. Brigada bo obiskala znane partizanske kraje na Stajerskem in bo prirejala partizanske mitinge v krajih, kjer so se nekoč zbirali partizani.

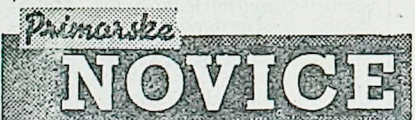
S KOČEVSKEGA 1500 LJUDI

Organizacijo za udeležbo so prevzele sindikalne podružnice in občinski odbor SZDL. Avto-moto društvo Kočevje pa bo organiziralo skupinski odhod lastnikov motornih vozil in z lastnimi avtomobili prepeljalo na proslavo gojence avto-moto šole ter člane mladinske organizacije mesta Kočevje.

ZE SEDEM TISOČ PRIJAV

Po nepopolnih podatkih se je do srede prejšnjega tedna prijaviло za proslavo v Ljubljani že 7 tisoč članov delovnih kolektivov in družbenih organizacij iz novomeškega okraja. Tako predvidevajo iz Novega mesta, da bo potovalo v Ljubljano najmanj 1.700 ljudi, iz Vidma-Krškega 1.500, iz Brežic 1.200, iz Crnomlja 500, iz Sevnice 1.000 itd.

TUDI IZ NOVOGORIŠKEGA OKRAJA VEČ KOT SEDEM TISOČ UDELEZENCOV

Vse kaže, da bodo tudi prebivalci novogoriškega okraja v zelo velikem številu prisostvovali zborovanju ob 20-letnici revolucije slovenskega ljudstva. Po dosedanjih podatkih bo iz novogoriške občine potovalo z av-

tobusi, tovornjaki, avtomobili, motornimi kolesi in vlaki najmanj 3.500 ljudi, iz ajdovške občine 1.100, tolimske 1.300 in idrijske 800.

3.400 PRIJAVLJENCEV IZ POMURJA

Iz Pomurja bosta 21. julija odpeljala dva vlaka proti Ljubljani s približno 1.500 potniki, medtem ko bo prav toliko Pomurcev prispelo v Ljubljano z avtobusi, tovornimi in osebnimi avtomobili. Dosedanji podatki kažejo, da se bo proslave Dneva vstaje v Ljubljani udeležilo okrog 3.400 prebivalcev iz Pomurja, medtem ko bodo člani nekaterih delovnih kolektivov obiskali razne zgodovinske, partizanske kraje v severni Sloveniji.

VEČ KOT DVA TISOČ IZ PTUJSKE OBČINE

Po dosedanjih podatkih se bo udeležilo osrednje republiške proslave 20. obletnice vstaje slovenskega ljudstva v Ljubljani več kot 2 tisoč občanov.

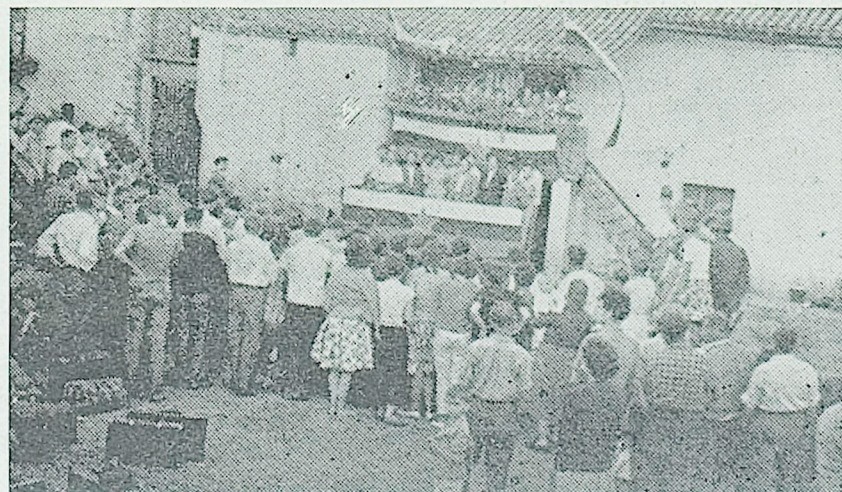
VEDNO VEČ PRIJAVLJENIH

Po dosedanjih nepopolnih prijavih se bo udeležilo osrednje proslave 15 tisoč ljudi iz mariborskega okraja. Potovali bodo s sedmimi posebnimi vlaki, s 70 avtobusi, z več kot 100 tovornjaki in z najmanj 600 osebnimi avtomobili.

10 TISOČ IZ SASAVJA

V vseh zasavskih občinah so posebni štabi za udeležbo na centralni republiški proslavi v Ljubljani zbrali že 10 tisoč prijaviteljev. Iz Zasavja se bodo udeležili proslave tudi godbe na pihala in pevski zbori, ki bodo priredili samostojne nastope.

Sprejem mladinske delovne brigade, ki je prišla 1. julija v Vrabče. Razen številnih vaščanov so ji zaželeli dobrodoščilo tudi predstavniki krajevnega odbora in ObLO iz Sežane (na sliki). Mladi graditelji ceste Vrabče-Stjak so gimnazijci iz Bežigrada v Ljubljani. Brigada šteje 120 mladincev

TEŽAVE IN NAČRTI OKROG IZDAJANJA ŠOLSkih UČBENIKOV

Priprave pred začetkom šolskega leta

Pri republiškem svetu za šolstvo se posebna komisija ukvarja z vprašanji šolskih učbenikov. Za šolsko leto 1961/62 je izdelala ta komisija seznam učbenikov, s katerimi se morajo učenci obvezno oskrbeti za delo v šoli in doma. Sezname bodo staršem in učencem kmalu na razpolago v knjigarnah in v šolah.

Seznam navaja učbenike za osnovne šole, za gimnazije in priročnike za strokovne šole. Posebno znamenje imajo na seznamu učbeniki, ki bodo veljali za dobo petih let, medtem ko so drugi učbeniki sicer še predpisani za prihodnje šolsko leto, toda le zato, ker novih ni in tudi še ne bodo izšli do septembra letos.

Ceprav se naš fond učbenikov iz leta v leto izpopolnjuje, se še vedno dogaja, da ob začetku šolskega leta ni na razpolago vseh potrebnih knjig, oziroma so nekateri učbeniki taki, da ne ustrezajo v celoti novemu učnemu načrtu. Na splošno bi lahko rekli, da imajo izdajatelji šolskih knjig največje težave pri hitrejši izpopolnitvi fonda učbenikov zaradi pomanjkanja dobrih piscev, zaradi nestabilnosti in neurejenosti učnih načrtov in pri učbenikih za strokovne šole pa še zaradi majhne naklade.

Do sedaj je najbolj konkretno obliko dobila reforma osnovne šole, zato je mogla komisija sveta za šolstvo pripraviti zanjo največ sodobnih učbenikov. Za šolsko leto 1961/62 bodo imeli učenci od I. do V. razreda — z izjemo učbenikov za spoznavanje družbe in jezikovne vadnice — na razpolago vse potrebne knjige. Učbeniki za učence od VI. do VIII. razreda pa so še deloma v recenzijem postopku, deloma pa v pripravi. Tako se bodo morali učenci teh razredov še vedno zadovoljiti z dosedanjimi šolskimi knjigami, ki pa seveda ustrezajo le delno. Glavni vzrok, da še do danes nimamo vseh novih učbenikov za osnovno šolo, leži v počasnem uvajanju šolske reforme in v novih učnih načrtih.

Se večje kot na osnovnih šolah pa je pomanjkanje ustreznih učbenikov na gimnazijah in na učiteljskih. Dosedanje šolske knjige za splošno izobraževalne predmete so kaj malo v skladu s sedanjim učnim načrtom na teh šolah, za nekatere predmete pa učbenikov sploh še ni bilo. To vprašanje tudi še ne bo tako kmalu rešeno, ker proces reformiranja gimnazij še ni končan. Največje težave so pri tistih predmetih oziroma učbenikih, ki pri nas še nimajo tradicije, to se pravi, ki jih šolska reforma šele uvaja in nimamo zanje na razpolago nobenih vzorcev niti izkušenj. Za izdelavo takih učbenikov je po-

Predvsem 3 pereča vprašanja:

- večja stalnost učbenikov
- izpopolniti fond učbenikov z novimi izdajami
- prilagoditi učbenike potrebam in zahtevam reforme v šolstvu
- približevanje ekonomskim cenam
- vsebinsko kvalitetne in sodobno opremljene šolske knjige

treben daljši čas. To so na primer Spoznavanje narode, Spoznavanje družbe, Estetska vzgoja, Sociologija itd.

Delo pri izdaji novih, odobrenih učbenikov zavirajo dalje še tudi nerazčiščena vprašanja o mestu in vlogi učbenika v sodobni šoli (za vsak predmet je to posebno vprašanje) in vprašanje pedagoške narave učbenika. Zaradi teh nerazčiščenih pojmov tudi komisija sama ne more dati pisem predhodno dovolj jasnih navodil in tako dobimo učbenike, ki so odraz preosebnega gledanja pisca na temo, o kateri piše, ali pa so napisani bolj za učitelja kot za učenca. Za vsak učbenik, ki izide, tudi ne moremo trditi, da je vsebinsko dovolj priljubljen, sodoben, idejno neoporečen in resnično nov in tako mu je izid omogočila le nujna potreba in ne kvaliteta.

Razen kvalitete je važna tudi cena učbenika. Nekateri zagovarjajo stališče, naj bi bili učbeniki čim cenejši, drugi pa menijo, da je dolžnost reformirane šole, da se odraža tudi v učnih knjigah, ki morajo biti lepše, boljše in bolj umetniško opremljene kakor nekoč. Seveda terja razlika med resnično in prodajno ceno učbenika ogromne milijonske subvencije, kar je še vprašanje zase. V

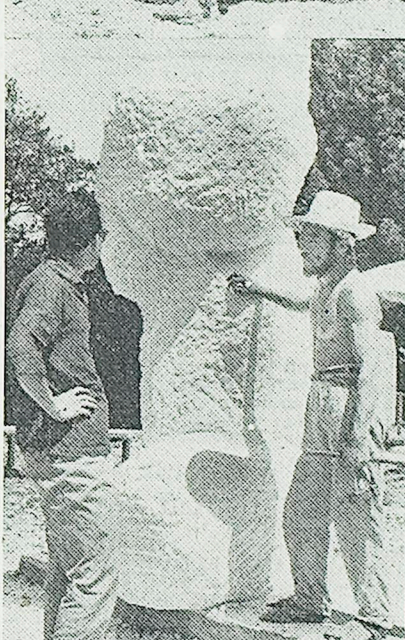
Zagotovljena gmotna osnova za šolstvo

Oba zbora ObLO Postojna sta dala na seji, ki je bila 13. julija, soglasje k finančnemu načrtu občinskega družbenega plana za šolstvo za leto 1961. S tem finančnim načrtom so določena sredstva za osnovno dejavnost in za investicije šol. Načrt predvideva 166 milijonov dinarjev dohodkov in prav toliko izdatkov, ki se dele: za osnovno dejavnost 148 milijonov, za investicije 5,5 milijona in za rezervo 12,5 milijona dinarjev.

Na četrtkovi seji so odborniki sprejeli še odločbo o ustanovitvi Zavoda za prosvetno pedagoško službo za območje občin Postojna, Ilirska Bistrica, Sežana in Hrpolje. Zavod bo imel sedež v Postojni, z delom pa bo pričel 1. septembra letos.

Ljudski odborniki so nadalje potrdili sklep delovnih kolektivov o pripojitvi »Naše knjige« Postojna k »Primorskemu tisku« Koper, imenovali so upravnik Mestne knjižnice, Občinskega zavoda za zaposlovanje in zavoda Ljudska univerza Postojna in novi upravni odbor Komunalne banke. Sprejeli so tudi odločbo o takojšnjem preimenovanju Vajeniške šole v Postojni v Obrtno izobraževalni center za lesno in kovinarsko stroko. (ma)

nekaterih drugih republikah naše države so to rešili enostavno tako, da so prešli na ekonomske cene in pri tem poudarili, da kvaliteta ne sme zato trpeti. Pri nas pa bi bilo to v celoti nekoliko težje zaradi manjše naklade in bo to vprašanje deloma še vedno reševala subvencija, čeprav se bodo cene učbenikov v prihodnjem šolskem letu nekoliko približale ekonomskim cenam.

Predstavljamo vam nekaj udeležencev simpozija »Forma viva« v Seči nad Portorožem. Na sliki od zgoraj navzdol: Ana Bešlić, kiparka iz Beograda, drugi Carel Kneulman, eden najbolj znanih holandskih kiparjev in tretji »pesnik kamna« Poljak Olgierd Truszynski. Pod njim vam predstavljamo japonskega kiparja Togashija, ki se je očaran od naše pokrajine in ljudi lotil intimnega obravnavanja svoje notranjosti, medtem ko je naš umetnik Ivan Sabolić (spodaj) kipar in profesor na Akademiji za likovno umetnost v Zagrebu, najbolj vnet zagovornik likovnega upodabljanja, ki naj bi imelo izrazito jugoslovansko obeležje

UDELEŽENCI PORTOROŠKEGA SIMPOZIJA »FORMA VIVA« SREDI UMETNIŠKEGA SNOVANJA

GOVOREČI KAMNI

Naši turistični delavci se radi postavijo pred tujci s tem sestankom enajstih, v svetovnem merilu vidnih umetnikov-kiparjev, ki so prav te dni sredi umetniškega snovanja. Idilični gaj v Seči nad Portorožem, kjer odmeva že več kot mesec dni pesem diet, bi bil tudi brez posebne reklame obiskovan kot eno najbolj pomembnih kulturnih prizorišč v tem letu pri nas.

Vsakdo izmed teh izbrancev (posebna žirija jih je izbrala iz 67 prijavitelcev) se zaveda svojega poslanstva. Galerija pod milim nebom, ki jo nameravajo urediti ob portoroški obali, bo namreč ena najbolj obiskovanih razstavišč pri nas in rodovi znanstvencev bodo ocenjevali v njej dela in stvaritve umetnikov našega časa.

Zatorej ni naključje, da je šestanek znanih kiparjev iz Jugoslavije, Italije, Francije, Holandske, Poljske, Japonske in Amerike v Portorožu vzbudil v širši kulturni javnosti izredno pozornost. Sicer pa je simpozij »Forma viva« nadvse privlačen že zaradi osnovnega koncepta organizatorjev, kajti geslo: brez uniformiranosti — sproščeno in neobvezno snovanje — zagotavlja bodoči galeriji na prostem posebno privlačnost. Zares bo edinstven pogled na to pestro zbirko umetnin, kjer se bodo med seboj stapljale stvaritve jugoslovanskih in umetnikov iz vsega sveta. Kaj vse šele lahko pričakujemo od udeležencev prihodnjih prireditev, ko se bo po vsej verjetnosti res sestalo pri nas zastopstvo vseh petih kontinentov!

DVA JUGOSLOVANA

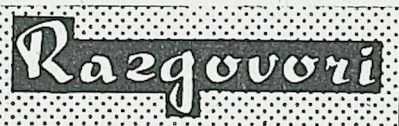
Kipar Ivan Sabolić iz Zagreba in beograjska kiparka Ana Bešlić sta opravila izpit mojstrov že na samostojnih razstavah v domovini in z udeležbo na razstavah v znanih evropskih galerijah. Med sedanjimi sodelavci na simpoziju sta zelo priljubljena.

Idealna zamisel, ta simpozij, je dejal preprosto Ivan Sabolić, kipar in profesor zagrebške Akademije za likovno umetnost, ter hkrati izrekel priznanje koprskemu okraju, piranski občini in slovenskemu Društvu likovnih umetnikov za posrečeno izpeljano zamisel. Sicer pa je naše delo trdo, je nadaljeval umetnik in pokazal na rokah okrvavljene sledove dieta in kladi. Vendar se bo to veliko delo bogato poplačalo, kajti tako prost in neobvezno koncept snovanja je mogoče samo pri nas: na Zahodu večjeje umetnikom roke trgovci, torej kapital in konjunktura tega »blaga«, na Vzhodu pa ponekod ideologija, ki onemogočajo umetnikom sprostiti duha in gledanje z lastnimi očmi. Pri nas v Jugoslaviji smo umetniki brez teh predsodkov in bremen ter

imamo zato vse pogoje, da ustvarimo nekaj lastnega, zares našega... — Moj motiv snovanja je tudi tokrat življenje, njegovo porajanje in razvoj, je rekla Ana Bešlić. Pojem te smeri pa je po njenem mišljenju dinamika življenja, ki nima nič skupnega s pojmom abstraktnosti. Sicer pa je v skulpturi težko ustvarjati abstraktno...

MONSIEUR HULOT

Nikar ne mislite, da se je pojavil v Portorožu Jacques Tati, znan fran-

coski filmski igralec, ki je navdušil svet v seriji filmov z odlično interpretacijo šegavega Hulota. Ta vzdevek — in manj je sila ponosen — je namreč dobil predsednik holandskega združenja kiparjev in predstavnik v ministristvu za kulturo Carel Kneulman.

Prisotnost uglednega holandskega umetnika nedvomno potrjuje ugled portoroškega simpozija v svetu, njegova slučajna podobnost s francoskim igralcem pa pomeni za vse udeležence dvojno zadovoljstvo, kajti gospod Kneulman za čudovito zabavati svoje tovariše.

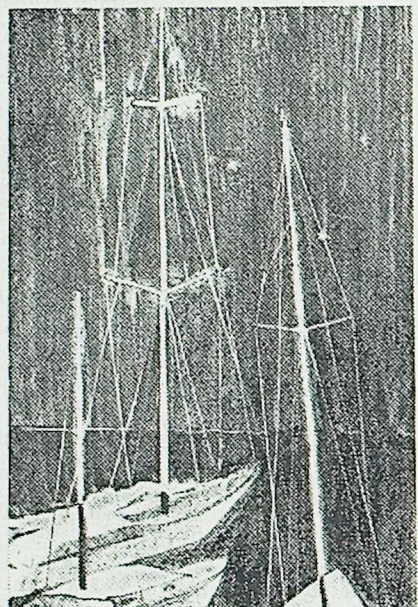
Ideja za moj »Sončni kamen« — simbol rojstva — se mi je porodila tukaj, zato bi težko povedal kaj več o njegovi dokončni obliki, je dejal umetnik in kar brez uvoda preskočil na šegavo ocenjevanje svojih sodelavcev. — Nikar vsega ne napišite, da ne bo zamere, je dejal veseli Holandec za zaključek.

SRCE JAPONCA TOGASHIJA

Tokijski umetnik Togashi, vztrajan in vedno nasmejan mož atletske postave, bo podaril naši galeriji na prostem svoje — srce. Da, zares, srce. Sam pravi takole: — Rad bi upodobil boj med slabim in dobrim v mojem srcu. Umetnik je pobožal mehke obline kamna, za katerega meni, da bo eno njegovih najbolj značilnih del, čeprav uporablja prvič mehke material. Na Japonskem, kjer snuje kot svobodni umetnik, se namreč poslužuje izključno granita.

PESNIK KAMNA

Komaj 31 let stari Poljak Olgierd Truszynski pravi, da so ga lepote naših krajev, posebno morja, tako navdušile, da se je odločil za horizontalno plastiko. Meni namreč, da bo igriv morski val, ki ga hoče upodo-

SLIKARSKA RAZSTAVA V PORTOROŽU

V prostorih Ljudskega doma v Portorožu razstavlja 29 svojih slikarskih del BORIS TAVZELJ, uslužbenec tovarne Tomos v Koprju. Motiv razstavljenih del so večinoma piranski. Tavzelj je končal srednjo grafično šolo v Zagrebu, slikanja in risanja pa se je učil v raznih krožkih in na tečajih v Ljubljani. Razstavljal je že večkrat: na zvezni amaterski razstavi in na zvezni železničarski razstavi v Zagrebu, v Mali galeriji v Ljubljani, na Jesenicah, v Novem mestu in drugod. Ko je prišel v Tomos, je s tovariši ustanovil likovni krožek, ki ga je posejalo okrog deset ljubiteljev. Slikali so in risali ter se pogovarjali o problemih, ki jih je prinašalo to njihovo amatersko udejstvovanje. Zdaj tega krožka ni več, toda vsi, ki so ga posejali, še vedno goje željo, da bi ga obnovili in še razširili. Morda v okvirju koprške Svobode?

Slike, ki jih razstavlja Tavzelj zdaj v Portorožu, skušajo skozi prizmo piranske realnosti, z barvo in svetlobo izpovedati avtorjevo človeško resnico, sicer brez posnemanja, toda nihče ne sme modernističnimi izmi in privzdignjenim realizmom.

Na sliki — Boris Tavzelj: JAMBORI

NOVE knjige

Somerset Maugham: NEKDAJ IN SEDAJ. Izdala Prešernova družba. Slavni angleški pisatelj, ki živi na francoski rivieri in se ima za zelo dobrega drugorzrednega pisatelja, nam v tem romanu pripoveduje o rednjeveški Italiji. Delo je napisano sprotno in zanimivo, in čeravno je v njem polno razburljivih dogodkov, vendar izzveni v misel, ki jo je postavil pisatelj za motto: Bolj ko spreminjamo, bolj je vse nespremenjeno. Roman je prevedel Božidar Pahor.

7. julija 1961
Ana Bešlić
Carel Kneulman
Olgierd Truszynski

Borba na pragu svobode

IZ NEOBJAVLJENEGA KURIRSKEGA ZBORNKA

Spomladi leta 1945, ko so se razpadajoče sovražnikove vojske umikale v osrčje Reicha in ko je naša armada pripravljala v Sremu ofenzivo, je hotel sovražnik na vsak način iziniti partizanske sile v Sloveniji čim dlje od komunikacij; tako bi se lahko beželi Svabi brez izgub umaknili iz Italije in Balkana. Zaradi tega so Nemci zbrali velike sile na Dolenjskem in Notranjskem in čisto vpadali na osvobojeno ozemlje. Tudi na Notranjskem so hoteli uničiti partizansko silo.

Pred temi stalnimi napadi so se tudi kurirji TV-18 umaknili iz Loške doline v vas Babno polje. V začetku marca 1945 se je umaknil v Babno polje tudi Notranjski odred. Zarana 12. marca so belogardisti izvršili nepričakovani koncentrični napad na vas. Približali so se ji iz treh smeri, iz Babne police, Prezida in iz Vražjega vrta. Sovražnik je najprej streljal na kurirje, ki so spali v Meháčevi hiši, kjer je bila kurirska postaja. Kurirji so planili iz hiše in sprejeli borbo. Napad se je začel z vseh strani. Kurirji so se z jurišem prebijali iz obroča, ki ga je napravil sovražnik okoli hiše in se pomikal z belimi. Med kričanjem in streljanjem so lovili drug drugega po vasi; kurirja Logarja je držal belogardist že za plašč, vendar se mu je iztrgal in pobegnil. Silovit udarec in juriš kurirjev je sovražnika zmedel, tako da so se lahko umaknili za nek parobek. Pri tem sta obležala kurirja Znidar in Lojze Skrbec. Pri umiku je padla žena kurirja Rajtka. Bila je v šestem mesecu nosečnosti. Belogardisti so ji odrezali prsi, ji razparali trebuh in tako umorili še nerojeno dete. Padli sta tudi aktivistki Milka Pacinova iz Uševka in Ivanka Krapinova iz Knežje njive. Pri tem napadu je izgubilo življenje deset partizanov in aktivistov.

Ko so se kurirji umaknili iz sovražnikovega obroča, so poslali patroljo, da bi ugotovila, v katero smer se bo sovražnik umaknil.

Belogardisti so računali, da bodo partizani naslednjega dne pokopali mrtve, zato so jih sklenili ponovno napasti. Organizirali so skupino belogardistov, ki jih je vodil belogardistični poročnik. Neopazeno so se prijavili v bližino vasi. Da bi bil napad še bolj iznenaden, se je nekaj belogardistov preobleklo v partizanske obleke.

13. marca zgodaj zjutraj so bili belogardisti v gozdu nad vasjo pripravljani za napad. Ker se je Notranjski odred prejšnjega dne umaknil proti Cabru, ni bilo v Babnem polju nobene partizanske enote.

Kurirji so se zarana vrnili v vas, da bi pokopali žrtve prejšnjega dne. Namestili so se v zapuščeni hiši ob robu gozda. Po poznejših podatkih so belogardisti opazili kurirje, ko so se vračali v vas, a jih niso hoteli napasti. Njihov namen je bil, da jih naskočijo med pogrebom, ker se bo tedaj zbralo gotovo več partizanov, svojcev padlih in vaščanov.

Kurirji so v hiši pripravljali kosilo, saj so bili že drugi dan brez hrane. Ob tem času sta prišla na vzevo kurirja s postaje TV-11 Jože Debevec in Jože Debevec. Komandir postaje TV-18 in kurirja Logar in Novak so se odpravili na pokopališče. Tedaj pa se je hiša, kjer so kurirji kuhali kosilo, približala patrolja desetih belogardistov. Oblečeni so bili v partizanske obleke. Kurirja so vprašali, kje je Notranjski odred. Odvrgli jim je, da odreda ni v vasi, narkar so mu belogardisti kričnili, naj se vda. Kurir je planil v hišo in z ostalimi sprejel borbo. V hiši je bilo sedem kurirjev. Skozi okna so vžgali po sovražniku, ki si je hotel za vsako ceno izsiliti pot v hišo. Pri tem je obležalo pet belogardistov. Med njimi je bil tudi njihov poročnik, ki ga je s praga pokosil Jože Vintar. Ta komandant je bil daleč naokrog znan zločinec in krvolok, ki je v svoji podivjanosti skrunjal še mrtve partizane. Borba je besnela z vso srditostjo. Bili so začeli hišo obstreljevati z minometalcem. Kurirjem je začelo primanjkovati streliva. Kmalu je vse utihnilo. V tej borbi so padli kurirji Franc Zakrajšek, Franc Sega, Zidarčev Rado, medtem ko sta bila Jože Debevec in Jože Vintar težko ranjena in sta se sp plazila skozi luknjo, ki jo je napravila mina, pod pód.

Belogardisti so se tudi to pot maščevali nad mrtvimi kurirji. Zakrajšku so odrezali spolni organ in mu zdrobili glavo, tudi ostala trupla so zverinsko razmesarili. Nekaj pošte, ki je bila pri kurirjih, sta imela ranjenca, ostala pa je bila okrvavljena raztresena po tleh. Kaže, da so najvažnejšo pošto kurirji sami raztrgali. Ugotovili so, da niso vzeli belogardisti nobenega pisma, bržčas se jim je mudilo iz vasi, da ne bi svojega zločina plačali z glavo. Bili so jo pihali proti Ložu, noseč s seboj nekaj ranjencev, nekaj mrtvih pa so pustili pred hišo.

Ko so belogardisti odnesli pete, so prišle aktivistke. V jami pod podom so našle ranjena kurirja, ki so ju pozneje prenesli v bolnico. Mrtve tvariše pa so pokopali skupaj z žrtvami prejšnjega dne.

Tako je postaja TV-18 v teh borbah skoraj preminula. Sedem padlih in dva ranjena kurirja ni več hodilo na kurirske zveze. Postaja je potrebovala novih moči. Imela je težko nalogo — vzdrževati zvezo s Primorskim. Sovražniku je uspelo oslabilo kurirsko postajo, ni mu pa uspelo prekiniti kurirskih zvez. Postaja TV-18 se je izpopolnila z novimi kurirji, ki so prenašali pošto in literaturo na vseh strani. Mnogo težav so morali še prebroditi, a premagali so jih in 9. maja skupaj z ostalimi enotami NOV vikorakali v osvobojeno Ljubljano.

LUDVIK KUKAVICA

Po stopinjah Brkinske čete

(Nadaljevanje in konec)

V Brkine se je najprej vrnila skupina iz Skadanščine, za njo je prišla Jadranova skupina, medtem ko je bila Maslova skupina ves čas ofenzive v Brkinih. Da bi vzpostavila zvezo z nadrejenim Štabom, je Brkinska četa poslala v Loško dolino patroljo. V kateri so bili Jadran, Brančo, Dušan, Vrban, Rudi Kalc in drugi. Zaradi reorganizacije partizanske vojske na Primorskem so patroljo poslali v Vipavsko dolino. 27. avgusta 1942 je izšla uredba o formiranju Soškega odreda. Patrolja Brkinske čete, ki je bila na poti proti Vipavski, je na eni izmed javk dobila dopolnilno povelje, toda ni ga izvršila, ker zaradi italijanske hajke ni mogla prekoračiti ceste Postojna-Trst pri Senožečah. Vrnila se je na Vremščico, kjer je ostala en dan.

Troje italijanskih dokumentov navaja partizanski napad na Kasarno Neverke oz. stražo 26. avgusta (akt trž. komisariata Javne varnosti št. 4069 z dne 27. 8. 1942; depeša Karab. kapetana Bonfigliolija z dne 27. 8. 1942; sestavek »Dejavnost...«). Napad je izvršila po izjavi preživelih borbov, omenjena patrolja, ki se je preko Vremščice vračala v Brkine. Se en spopad s partizani omenjajo Italijani, in to 27. 8. južno od Košana, ko so se partizani spopadli z več vojniki mobilnih skupin (depeša Bonfigliolija z dne 29. 8. 1942).

Obstoje partizanov v Brkinih je postajal vse težji. V boju s partizani so se začeli Italijani posluževati proti-

partizanske taktike. V Brkine so prodirali po stezah, skritih poteh in ponoči. V kratkem času je bila skupina, v kateri je bil Jadran, dvakrat napadena ponoči.

Prve dni septembra 1942 je Brkinska četa (ponovno) poslala v Loško dolino patroljo, da bi vzpostavila zvezo z nadrejenim Štabom.

Z reorganizacijo III. bataljona (Kočevskega odreda v Loški odred 27. avgusta 1942 se je spremenila tudi pristojnost Brkinske čete, ki je z ustanovitvijo novega odreda prišla v njegov sestav.

Odredba o ustanovitvi Soškega odreda, ki jo je podpisal 3. septembra 1942 narodni heroj Mirko Bračič, omenja v sestavu I. bataljona Simon Gregorčič kot 5. četo Plivško oziroma Brkinsko četo. Od ustanovitvene odredbe do realizacije, kot bomo videli, pa je preteklo več kot pet tednov.

Vodstvo Brkinske čete je moralo prve dni septembra že biti obveščeno o reorganizaciji primorskih partizanov, saj je patrolja, v kateri so bili Josip Zidar-Jadran, Anton Dolgan-Branko in Dušan, odšla v Loško dolino, da se poveže z nadrejenim Štabom. Patrolja Štaba ni našla, vrnila se je na Primorsko, toda na poti je padla v Leskovi dolini in italijansko ofenzivo, ki jo je za nekaj časa držala. Kljub sovražni ofenzivi je vršila patrolja akcije na italijanske oglarje, jih preganjala in jim zažigala kope. Iz Leskove doline je odšla proti Gomancem, kjer je nadaljevala akcijo proti oglarjem in celo napadla italijanski kamion, ki je ščitil akcijo oglarjev. Jadranova patrolja se je nato napotila proti Ilirski Bistrici in v vasi Jasen vzpostavila zvezo z Radivojem. Nekaj časa se je nato zadržala na hribu Sv. Ahacij (kota 799, 3 km vzhodno od Ilirske Bistrice). Tudi od tu, kjer se je začela drževala nekaj dni, je odganjala

20. julij - obletnica mučeniške smrti petih mladincev v Artvižah

Bil sem priča temu žalostnemu dogodku. Tedaj sem bil komisar I. bataljona Istrskega odreda. V noči od 15. na 16. julij se je moral bataljon premakniti izpod Suhorja na južnozahodni del Brkinov. Utaborili smo se pod Artvižami. Naša naloga je bila, da napademo cesto Materija-Hrpelje-Kozina in železniško progo Kozina-Divača ter da preprečimo Nemcem pohod v Brkine.

Na večer 19. julija smo dobili v štab bataljona sporočilo, da nameravajo Nemci iz Kozine pohod v Brkine. Njihov načrt je bil, da zajamejo štab bataljona oziroma odreda. Sporočilo so prinesle iz Rodika tri mlade kurirke: Sabina Race, Albina Race in Silvana Babič; z njimi sta prišla še mladoletni Joško Bradač in Sergej Salvi.

Bataljon je dobil nalogo, da zgodaj zjutraj postavi dve močni zasedi na pobočju hriba nad Artvižami, pošlje dve patrolji in dve izvidnici. Medtem ko sta komandant in njegov namestnik postavljala zasedi, sem vrgel na ramo brzostrelko, vzel daljnogled in šel sam v izvidnico. Obiskal sem izvidnice in se po isti poti vračal nazaj. Nekaj sto metrov pred vasjo opazim čudno premikanje pri cerkvi na griču. Pogledam

skozi daljnogled. Nemci! Nisem še dobro skočil v zaklon, ko zaropota njihov šarec. Preko glave so mi završale krogle. Moral sem se bolj skriti. Ne daleč od tod so bile na travniku kopice sena. Skočil sem v neko kopico in se dobro pokrili. V seno sem napravil majhno luknjo, da bi lahko skozi njo gledal ali streljal. Kmalu so pritekli mimo Nemci in jo ubirali proti naši zasedi.

Prav sedaj se je začela nevihta. Stennilo se je in nebo so parali bliski. Ne daleč od tod je tresnilo, bržkone v cerkveno lipo. Nemci so se zdrznili. Iz naše zasede so zadržali mitraljezi, vmes pa je v redkih presledkih kot top zagrmela ruska protitankovska puška. Vnela se je srdita borba; naša zaseda je vztrajala na svojih položajih, pa tudi Nemci se niso hoteli umakniti. Skupina Nemcev se je skušala pritihtopiti zasedi za hrbet. Zaman. Komandant Albin jih je opazil in iz mitraljeza se je po njih vsul

oglenj. Nekaj jih je obležalo, med njimi tudi nemški oficir. Na levem krilu se je namestnik komandanta s tremi borci približal nemškemu gnezdu in jih pogal v beg.

Lilo je kot iz škafa. Nemci so se umaknili v vas. Na položajih so pustili le dve zasedi. Od neuspaha so bili razkačeni in so se zato hoteli maščevati nad nedolžnim prebivalstvom. Zažgali so vas. Stari Dudek je hotel rešiti živino in jo je odgnal na travnik. Opazili so ga in prereševali z rafali. Ogenj je prasketal, v gorečih hlevih je rjavela živina. Ničče ji ni mogel pomagati, ker so Nemci segnali skupaj vse ljudi. Sredi vasi so stražili pet mladih ljudi: Savino, Albino, Silvano, Joško in Sergeja. Pretrepene in izmučene so privlekli s seboj na Artviže. Ujeli so jih bili, ko so se vračali domov v Rodik. Pred očmi vaščanov so vseh pet pokosili z brzostrelkami. Nato so jih prebadali z bajoneti in pometali v dvajset metrov globok prepad. Odvlekli so tudi mladega fanta iz Artviž, ki se ni nikdar več vrnil. V Rodiku so spotoma pobrali še aktivista Andreja Godino in ga obesili na domači oreh.

Ko sem prišel v vas, so mi hiteli pripovedovati, kaj se je bilo zgodilo. Krvava pot se je vlekla od vasi proti prepadu, kjer so ležala trupla. Obšla me je groza in sla po maščevanju. Trupla smo odnesli v vas in jih z vozmi odpeljali v Misljice, da so jih svojci lahko odnesli domov.

Maščevali smo se prej, kakor pa so Svabi nemara mislili. Na železniški progi Divača-Kozina smo napadli motorni vlak, ki je bil poln nemških oficirjev. Miner je pritisnil na gumb sprožila in vlak se je zakotalil pod nasip. Nekaj jih je hotelo poskakati skozi okna in se rešiti, toda pokosili so jih naši mitraljezi, ostali pa so zgoreli v motornem vlakcu.

Ž. J.

»Zdi se mi, da moramo dobo od 6. aprila pa do ustanovitve SNOO 16. septembra 1941 imeti za najodločilnejše razdobje v zgodovini slovenskega naroda, za najodločilnejše in najuspešnejše razdobje dela Komunistične partije Slovenije in v zvezi s tem tudi za najodločilnejše in najuspešnejše razdobje dela ljubljanske komunistične organizacije. To je doba, v kateri je Centralni komite Slovenije vodil vsestransko povezano akcijo za premagovanje najtežjih napak v preteklosti slovenskega naroda. Moral je premagati tradicionalno neorientiranost in razbitost slovenskega naroda na najrazličnejše skupine, ki so vse bolj ali manj klečevalile pred raznimi tujimi vladodržci. Moral je premagati malodušnost, ki je nastopila zaradi sovražne okupacije, in malodušnost, ki je bila posledica zgodovinskega dejstva, da slovenski narod od kmečkih puntov ni nikdar prijel za orožje v boju za svoje lastne življenjske interese. Moral je premagati dejstvo, da slovenski narod ni imel lastne državnosti, lastne državljanke zavesti. Moral je premagati vrsto najtežjih organizacijskih nalog, ki so bile povezane s popolnoma novo politično vlogo, ki jo je morala odigrati Komunistična partija Slovenije, ko je v nekaj mesecih iz opozicijske stranke postala poglavitna udarna sila na novo nastajajoče revolucionarne oblasti delovnega ljudstva Slovenije. Ljubljana je v vsem tem za slovenski narod tako odločilnem času odigrala odločilno vlogo kot resnično narodno revolucionarno središče slovenskega naroda.«

(Iz razprave Borisa Kraigherja: Partija je začela boj na položajih, ki jih je ustvarila pred vojno. Zbornik »Ljubljana v ilegali« I. del.)

ZENA IN DOM ★ ZDRAVSTVO IN VZGOJA ★ OTROK IN DRUŽINA ★ ŽENA IN DOM ★ ZDRAVSTVO IN VZGOJA ★ OTROK IN DR

VIŠEK SEZONE V MLADINSKEM KLIMATSKEM OKREVALIŠČU RK NA DEBELEM RTIČU

OBALA ZDRAVJA IN RADOSTI

Peščina na južni strani Debelega rtiča, nad katero so sredi pobočja Miljskih hribov med vitkimi cipresami in vedno šumečimi platanami ter divjimi kostanji razpeti velikanski šotori, je tudi letos pravcata prisposoba mrvljišča. Številni, vendar edini gostje, ki so jim namenili ta prelepi prostor, so seveda mali okrevanci iz vse Slovenije, ki si nabirajo moči in krepijo oslabele telesa. Mladinsko klimatsko okrevališče Rdečega križa je zaradi postalo že pojem zdravja polne »hiše« in vpliv blagodejne klime, morske vode, sonca in skrbne nege je vrnil že marsikateri družini širom po naši domovini z ozdravelim in okrepljenim otrokom družinsko srečo.

LETOS TISOČ OTROK

V petih izmenah se bo zvrstilo letos v tem okrevališču okrog tisoč otrok. Pravijo, da bo njegova zmogljivost iz leta v leto večja, kajti organizacije Rdečega križa iz vse Slovenije so ob izdatni pomoči nekaterih drugih ustanov z združenimi močmi začele z velikopotezno gradnjo sodobnih paviljonov z vsemi ustreznimi pritliklinami, da bi tako podaljšali sezono čez vse leto.

Prijavljencev: anemičnih otrok, astmatikov, primerov prebolele paralize itd. je namreč iz leta v leto več, kajti učinkovitost našega obmorskega okrevališča za otroke je danes znana že širom po Sloveniji in niso redki primeri, da starši sami prosijo za sprejem svojih otrok na okrevanje. Najbolje so tudi letos zastopani mali Dolenjci, ki so se na okrevališče boja tudi najbolj navezali.

Učinkovitost okrevanja pa zagotavlja mladim rekonvalescentom tudi iz leta v leto boljše kadrovska zasedba zdravstvenega, socialnega in pedagoškega osebja. Stalni zdravnik in psiholog imata prav tako kot vsi ostali dela čez glavo.

TRIKRAT ZAPOREDOMA GOSTA OKREVALIŠČA

Dovolite, da vas povabimo na kratek sprehod na zeleno trato ob morju, kjer je v neposredni bližini okrevališča prelepo igrišče in peščina. Vesel živ-zav polni ta sončni prostor od jutra do mraka. Igrišče s toboganom ter vabljive prhe samevajo samo v prvih popoldanskih urah, ko imajo otroci obvezen popoldanski počitek.

Torej, koga vam naj predstavimo v tej gneči, ki je pravcati konglomerat slovenskih narečij? Mogoče malo Anito iz okolice Kopra, ali Marjana, nepoboljšljivega neugnanca iz Kamnika? Tukaj sta tudi Jure iz Celja in Majda iz Maribora... Da ne bo zamere, naj odloči vprašanje, kdo je že bil gost v tem okrevališču minulo ali prejšnja leta.

— Midva z Vido sva menda na vrhu seznama, pove tedaj deček, pravzaprav mladinec, kajti Mir-

MELBROSIN • preparat cvetnega prahu in maticnega mlečka (GELEE ROYALE), garantirano znanstveno stabiliziran, proizvod MELBRO-COOP (Zavod za čebelarstvo — Kalnik) dobite v vseh lekarnah. Lekarne, ki pripravata še nimajo, naj ga nabavijo pri »Kemofarmaciji«.

ko iz Lukavec pri Ljutomeru je star 17 let in je že tretje leto gost te obale zdravja in radosti. Sedaj obiskuje v Murski Soboti

KRVODAJALCI

10. in 13. julija so se prijaviли kot krvodajalci za bolnike Špolske bolnišnice Koper:

AUTOCOMMRNCE KOPER: Nada Berglez, Rudolf Božič, Miha Butina, Milica Gregorič, Božo Terzer.

CARINARNICA KOPER: Anica Beg, Miloš Košpenda, Cvetko Rudež.

ELEKTRO KOPER: Vinko Hafner, Stanislav Menih, Karlo Radin, Gvido Sabadin.

GRADIS: Milan Bičanič, Anton Fabjan, Drago Jurkovič, Miroslav Krkljaš.

HOTEL TRIGLAV: Dora Vranjak.

KRUH KOPER: Marija Klaj, Maks Paljk.

PRISTANIŠČE KOPER: Vinko Lazar, Zdenko Rajkovič, Anton Sagadin.

POSTA KOPER: Dominik Jerman.

SALON MARJANCA: Ada Brus, Marjana Kržišnik.

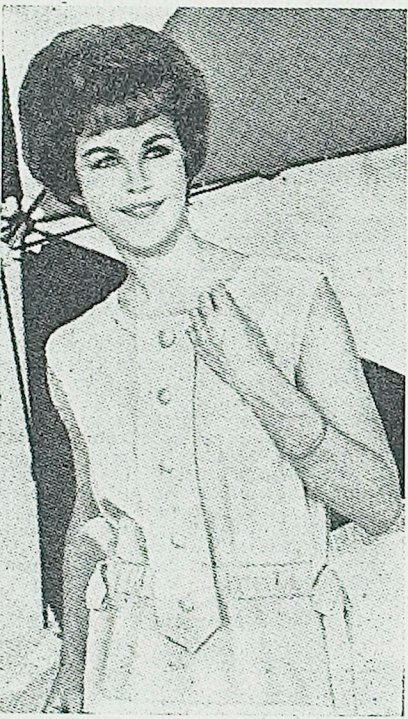
SLAŠČICARNA KOPER: Bruno Bairo, Viktor Jurij, Josip Jurman, Slava Šturm.

SOČA KOPER: Jole Jakac.

TEHNOSEVIS: Angela Brec, Dora Fonda, Rino Koren, Dragica Petkovič, Ludvik Prodan, Janez Trbovc.

TRGOCENTER: Olga Mlakar, Cvetka Sorli, Danilo Umer, Jolanda Zrinski.

VINO KOPER: Armando Bertok, Pina Božič, Božena Cesnik, Lucian Gregorič, Erminij Gunjač, Nada Jakin, Avgust Sergaš.

Nova oblika kasak-bluze: ovalni izrez okrog vratu in pokončni pas z gumbi, pod katerimi se bluza zapenja. Prikladno za vroče dni

Ekonomsko srednjo šolo. Z zavdanja vredno vztrajnostjo je premagal zahrbtno paralizo, ki mu je pred leti grozila z najhujšim.

— Da, tudi okrevališču se moram zahvaliti, da se je moje zdravstveno stanje popravilo. Tukaj si že tri leta zapored nabiram moči, da lahko redno obiskujem šolo. Zato ne najdem besed, da bi se zahvalil vsem, ki tukaj bdijo nad našim zdravjem...

Tudi 16-letna Vida iz Novega mesta je letos že tretjič gost mladinskega klimatskega okrevališča. Vida je učenka 3. razreda vajenske šole, kjer se uči za šiviljo. Prebolela je vnetje kostnega mozga.

— V okrevališču na Debelem rtiču so mi vrtili domača popolno zdravje. Skrb tovarišev in tovarišic, sonce, morske kopeli in odlična hrana pa so mi razen zdravja vrtili tudi voljo do dela, je dejala med drugim Vida, ena izmed številnih članic tega tabora zdravja na Debelem rtiču. (bb)

Ta sestavek, objavljen julija 1943 v glasilu brigade Toneta Tomšiča »Tomšičev glas«, je dva meseca pred svojo junaško smrtjo napisal bataljonski komisar Ljubo Antončič, doma iz Senožeč:

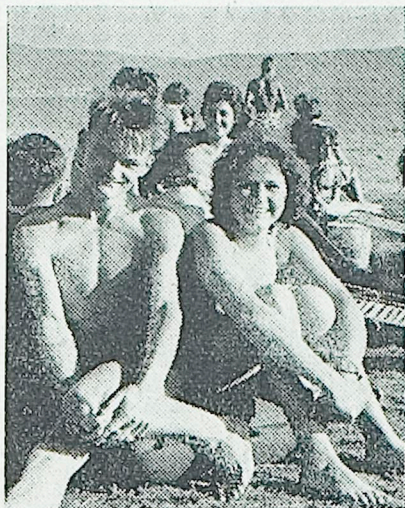
Vsi se še spominjate našega tovariša Sulja, komandirja čete. Spominjate se tistega sončnega zimskega dne v januarju 1943 na Biču. Snega je bilo do kolen, mrzlo pa, da je kar v kosti rezalo. Razporejeni po hišah se gremo in počivamo.

Naenkrat: »Uzbuna! K orožju! Na položaje! Kaj je? Italijani in bela garda! Zavzeli smo položaje nad Bičem, komandir Suljo s svojo četo pa položaje okoli cerkve v vasi. Sovražnik daje močan ogenj iz vseh vrst orožja: kroglice žvižgajo, dum-dumke pokajo, zrak pretresajo eksplozije min in granat. Z naših položajev smo opazili, kako se po zasneženih planjavah premikajo postave v strelski vrsti. Kdo so? Beli? Ne! Saj imajo narbrtnike!

Naši so. Suljo je, ki se umika s svojo četo od cerkve proti gozdu. Obupno dejanje! Kako boš pred takim ognjem, pred takšno točo iz mitraljezov brez žrtve prišel več kot 400 metrov kot miza ravne planjave brez vsakega kritja? Sovražnik je naš tovariš opazil in odprl nanje peklenjski ogenj, mitraljejski snopi so kar orali sneg. Tovariši padajo, vstajajo, tečejo in zopet padajo... Srca se nam stiskajo ob tem žalostnem prizoru, a brez moči smo, ne more-

Novitete

PRIPROVEDKE SULTANOVE PAPIGE. Izdala založba Lipa. Prav gotovo sodijo pravljice, ki jih družijo naslov Tuti-Nameh, med najlepše orientalske pripovedke in se morejo meriti po svoji lepoti, bogati fantaziji in življenjski modrosti, ki jo izpričujejo, s pravljicami »Tisoč in ena noč«. Te pravljice je prvič zbral, zapisal in uredil perzijski pesnik Nadšebi leta 1300. Kmalu so izšle v turškem prevodu in so postale na sultanovem dvoru pravcato obvezno berilo, ker so učile o zgodnem in pravičnem življenju. Minila so stoletja in pravljice niso vse do danes izgubile nič od svo-

Partizanska mati

mo pomagati, ker smo sami brez kritja in še od treh strani obkoljeni. Edini zaklon je sneg. Kdo bo ostal? »Suljo, Suljo, beži!« Tik pred gozdom je bil ranjen v noge; tovariša, ki ga je hotel prenesti v gozd, je zavrnili: »Padla bova oba, kar pusti me, se bom že sam priprijazil!« Po snegu dežuje toča krogel in ena izmed njih je končala tovarišu Sulju mlado življenje. Nič več ga ne bo med nami; njegovo prešerno veselje bomo močno pogrešali. Tudi on je dal svoje mlado življenje

LJUBO ANTONČIČ

za svobodo in tako okreplil nezdružljive temelje naše srečnejše bodočnosti.

Minilo je precej časa od takrat. Za namo so borbe, trpljenje in samopremagovanja, pa tudi zmogostavlje in veselje. Zime ni več, tudi pomlad je že odcvetela, vse kipi v obnavljanju življenja.

Kje si sedaj Suljo, gremo v patroljo skozi tvojo rojstno vas! Kako bi bil srečen, če bi s teboj lahko obiskal tvoje drage. Tako pa oklevam. Eden izmed naših tovarišev je slišal, da bi Suljeva mati rada kaj več izvedela o sinovi smrti in o njego-

Mali okrevanci tretje izmene so prišli v Mladinsko klimatsko okrevališče Rdečega križa na Debelem rtiču šele pred dnevi, vendar je julijsko sonce že krepko počrnilo njih telesa. Ker so domala ves dan na kopanju, zares lahko trdijo, da so prijetno združili s koristnim, kajti sonce, voda in zrak so za male okrevance najboljše zdravnik. In apetit, apetit...! Na sliki spodaj: pogled na vrvež v topli vodi in na trati, kjer je lepo urejeno igrišče; levo zgoraj: Mirko iz Lukavec pri Ljutomeru in Vida iz Novega mesta sta že tretje leto člana tabornikov rodu »Ljubo zdravje«, kot nekateri imenujejo mladinsko okrevališče platnenih štrah. Seveda ju že veliko prijateljstvo, saj sta se tukaj srečala s svojim najljubšim znancom — zdravjem

vem grobu. Ali naj se oglasim? Bolje bi bilo, da se je izognemo in ne obnavljamo solza in žalosti. Ko pa vseeno zavijemo okoli vogala, nas pokliče ženski glas:

»Kam pa kam, fantje?« Ogovorila nas je preprosta kmečka ženica, prijaznega obraza: Suljeva mati!

»Dober dan mamica, gremo malo v patroljo.«

»Tako, tako. Saj vas je težko spoznati: ti si pravi Italijan, ti si jugoslovanski žandar, ti pa imaš belogardistične hlače. Ko sem vas od daleč gledala, sem bila kar malo v skrbeh. Ti, ki si preoblečen v Italijana, se mi pa nekam znan zdiš in tudi domačo govornico imaš.«

»Bil sem že pri vas doma, pozimi s Suljom.«

»Da, da, sedaj se spominjam; takrat sem zadnjikrat videla mojega Ludveta. Kot bi slutil, da se ne bova več videla, se je ob slovesu trikrat vrnil in mi segel v roko, še celo poljubil me je, kar pri nas ni v navadi. Vem, nič več ga ne bo, padel je ta moj fant.«

»Mamica, vsem nam je tako hudo

za njim, tako smo ga imeli radi, toliko časa smo bili skupaj.«

Ko smo povedali, kako in kje je padel njen sinko in kje smo ga pokopali, smo govorili še o tem in onem. Povedala je, kako hodijo Italijani v vas po hrano, kako se nas boje in kako željno čakajo konca. Proti nam, pravijo, se ne bodo več borili, saj bo Italija morala položiti orožje. Belogardisti pa povešajo glave in ne upajo pogledati človeku v oči. Dobro se zavedajo, da so izdajalci.«

Ko so to našo mamico ljudje izpraševali, zakaj ne nosi črne rute, ko je sin padel, jo ponosno odgovorila: »Zakaj bi hodila v črno, zakaj bi tako žalovala, saj je padel moj Ludve za svobodo, bil je partizan. Ponosna sem, da sem njegova mati. Naš narod ne sme sklanjati glave, nikoli ne bo upognil tilnika!«

S spoštovanjem in ponosom smo poslušali besede te junaške slovenske matere, ki je izgubila sina, a ni klonila. Njene besede so nam vile v srca vedrost in trdne vere, da je naša pot prava. Te njene nesebične besede so utrdile v nas sklep, da nam nihče ne bo strgal orožja iz rok, dokler ne bodo vsi naši cilji doseženi, dokler ne bo zadnja solza naših mater maščevana. Odšli smo naprej glaboko upravljeni: dokler bomo imeli take matere, naša borba ne more propasti!

Slovenska mati, tebi se plete v tej krvavi, a sveti borbi trnov venec, ki bo po končani vojni postal venec časti in slave ter trajen spomenik tebi, slovenski materi-mučnici!

ZLATOROG-MARIBOR

OSKAR detergent

ZAKAJ JE OSKAR-NOVI ŠE BOLJŠI? ZARADI NOVE SODOBNE PROIZVODNJE DETERGENTA V OBLIKI LAHKO TOPLJIVIH KROGLIC RAZTOPINA, KI JO PRAVIMO ZA PRANJE. IMA SEDAJ POPOLN UČINEK!

Primorske PRIREDITVE

GOSTOVANJE REVILJSKEGA ANSAMBLA »ESTRADA« — MOSKVA (SSSR)

PORTOROŽ, v medeljo, 23. julija ob 21. uri (pred »Jadrantom«)

KOPER, v ponedeljek, 24. julija ob 21. uri (Titov trg)

Rezervacije in predprodaja: za Portorož in Piran v poslovalnicah Slavnička, za Koper in Izolo pri Zavodu Primorske prireditve (Koper, tel. 75).

Radio KOPER

VSAK DAN, razen nedelje, ob 7.15 in 7.35 glasba za dobro jutro, vmes objave; poročila ob 7.30, 13.30 in 15.

NEDELJA, 23. julija:

8,00 Domače novice — 8,05 Kmetijska oddaja: Aktualna beležka — Novi pravilniki o delitvi ne smejo biti izdelani po šabloni — Pridobivanje in izdruževanje zemlje v KZ Pivka — Sami usposabljam delavce za dobre vinogradnike — Živnoredja in krma osnovna naloga Vipavske zadruge — 8,20 Za dobro jutro vam bodo zapeli in zaigrali — 9,00 Naša reportaža: Izlet v partizanske kraje — 9,15 Zabavni zvoki — 9,45 Poje Frankie Laine — 13,00 Sosedni kraji in ljudje — 14,00 Glasba po željah — 15,00 Poročila — 15,10 Poje ženski vokalni kvartet — 15,30 Igrajo veliki zabavni orkestri.

PONEDELJEK, 24. julija:

13,40 Odlomki iz oper — 14,30 Sportni pregled — 14,40 Igra Helmut Zacharias s svojim orkestrom — 15,10 Zabavna glasba, vmes reklame — 15,30 Slovenske narodne.

TOREK, 25. julija:

13,40 V zabavnem ritmu — 14,00 S popevkami doma in na tujem — 14,30 Mladina poje — otroški in mladinski zbori iz Portoroža, Ravna in Lucije — 14,45 Melodije za klavir — 15,10 Zabavna glasba, vmes reklame — 15,30 V ritmu valčka z domačimi ansambli.

SREDA, 26. julija:

13,40 Igrajo ansambli Jože Kampič, Art van Damme in Johnny Mayer — 14,00 Narodne pesmi in pesni iz raznih krajev — 14,30 Kulturni obzornik — 14,40 Parada plošč — 15,10 Zabavna glasba, vmes reklame — 15,30 Poje pevski zbor iz Barkovej p. v. Milana Pertota.

ČETRTEK, 27. julija:

13,40 Skladbe Victorja Herberta z orkestrom Mantovani — 14,00 Glasba po željah — 14,30 Melodije za prijetno popoldne — 15,10 Zabavna glasba, vmes reklame — 15,30 Slovenske narodne — 18,00 Turistična oddaja — 18,30 V ritmu z velikimi orkestri.

PETEK, 28. julija:

13,40 Melodije spominov — igra zabavni orkester RTV Zagreb — 14,00 Iz opernega sveta — 14,30 Domače aktualnosti: »Sejem Alpe-Adria« — 14,40 Poje zbor Slovenske filharmonije p. v. Rada Simonitja — 15,10 Zabavna glasba, vmes objave — 15,30 Igra godba LM iz Ljubljane.

Mali oglas

KUPIM hišico ali stanovanje v Kopru ali okolici. Ponudbe v upravi lista pod »Domenek«.

ZARADI SELITVE PRODAM sodobno in dobro ohranjeno pohištvo: dnevno sobo, spalnico in kuhinjo — najboljsemu ponudniku. — Informacije in ogled dnevno od 24. VII. dalje od 17. do 19. ure pri Rainer, Semedela, Srebrničeva 5, telefon 123.

OB PRIHODU V TRST ne pozabite obiskati dobro znano trgovino CASA DELL'IMPERMEABILE V ULICI S. NICOLÒ 22. V njej dobite največjo izbiro moške, ženske in otroške konfekcije, dežnih plaščev, vse vrste vetrnih jopičev, bund, dežnikov itd. po najnižjih cenah. Zagotavljamo, da boste zadovoljni z nakupom v naši trgovini. Kdor dostavi odrezek tega oglasa, dobi lepo darilo.

LANATEX — uvoz-izvoz Trst, Ulica Machiavelli 9, tel. 61-647, blizu trga Ponterosso, prodaja na debelo in drobno najfinejše tkanine po reklamno nizkih cenah.

ZA POMLAD IN POLETJE DOBITE NAJČENEJE V »MAGAZZINI ALLA STAZIONE«, Trst, Ulica Cellini št. 2, poleg železniške postaje, veliko izbiro konfekcijskih izdelkov. Odjemalci s propustnico imajo poseben popust.

GELEE ROYALE — MATIČNI MLEČEK, garantirano znanstveno stabiliziran — proizvod Zavoda za čebelarstvo, dobite v vseh lekarnah. Lekarne, ki preparata še nimajo, naj ga nabavijo pri »Kemofarmaciji« v Ljubljani.

INTERTEXTIL, Trst, ulica Sv. Nikolaja št. 30, nudi bogato izbiro vsakovrstnih tkanin, vse vrste dežnih plaščev »Super Nylon«, vetrnih jopičev, bund, raznovrstnih pletenin. TEKSIL za krila in izgotovljena krila TERITAL, odeje, perilo za ženske, ženske in moške volnene puloverje, srajce, kravate, nogavice, dežnike itd. po najnižjih dnevnikih cenah.

ZELIM ŠTIPENDIJO za študij na Višji komercialni šoli v Mariboru. — Marijan Starc, Semedela 185, Koper.

R A Z P I S

Na podlagi 21. člena zakona o pristojnosti občinskih in okrajnih ljudskih odborov razpisuje komisija za razpis mest direktorjev in upravnikov ObLO Piran.

UPRAVNIKA

obrtne delavnice »Splošno čevljarstvo Portorož«

Pogoji za delovno mesto so: visoka kvalifikacija v čevljarstvu stroki z mojstrskim izpitom in 5-letno prakso. Ponudbe dostavite do 30. julija 1961 na ObLO Piran.

Hrabrost in skromnost

Za bralce »SLOVENSKEGA JADRANA« sem se namenil napisati nekaj vrstic iz življenja padalcev JLA, med katerimi se nahajam tudi sam.

Se mi dolgo tega, odkar smo oblekli vojaško suknjo ter se znašli v novem nam do medavnega nepoznanem življenju.

V prvih dneh smo se z mislimi vračali v domače kraje in z bojaznijo, da nam bodo le počasi minevali, mislili na dni, ki so še pred nami. Vendar ni bilo tako. Vsi bomo namreč z nestrpnostjo čakali, ko se bomo lahko prvi pognali v prostrano plavo morino v medrih svetlečih se jeklenih ptičev.

Dnevi so minevali in napočil je za vse tako težko pričakovan dan, dan prvega skoka s padalom. Ze zgodaj zjutraj je bilo tega dne vse živo in

ne steze. Se nekaj trenutkov in zemlja je ostajala pod nami vse manjša in manjša. Sedeli smo tiho in spoznavali smo se le z očmi. Čim više smo se vzpenjali, tem pogostejše so se naše oči ustavljale na odprtih vratih aviona, skoza katere se bomo vsak čas drug za drugim pognali v globino.

Pilot je končno usmeril letalo v nalt, v istem trenutku ipa je padlo tu-

di povelje: »Pripravi se!« Dvanajst postav se je dvignilo, dvanajst src je pričelo hitreje utripati, vendar iz oči jim je sijala radost, da so se vendarle znašli pred odprtimi vrati letala, da se končno lahko poženejo, med njimi nekateri prvič, v globino. Učitelj je dal znak, in že smo krug za drugim skakali skozi vrata v zračni vrtnec trdnih elis. Nad našimi glavami so se odpirala padala kakor cvetovi lokvanjev in nas počasi spuščali vse niže in niže.

Prvi naš skok je bil izvršen, v sebi pa smo občutili nepopisljivo zadovoljstvo, da smo postali padalci, da smo dokazali, da me poznamo strahu. Ivan Logar

VELETRGOVSKO PODJETJE Z INDUSTRIJSKIM BLAGOM TRGOCENTER KOPER sprejme v uk

ŠTIRI VAJENCE trgovske stroke

Interesenti naj se zglasijo na upravi podjetja ali pošljejo lastno-ročno pisane ponudbe do 31. julija 1961.

Naš dopisnik Ivan Logar — padalec JVL

prvi sončni žarki so le delno spolzeli preko polja, ko smo že krenili na start. Jasno, kot umito nebo nam je obetalo lep sončen dan, da si boljše-ga nismo mogli želeli. V dolgi vrsti s padali pred seboj smo z nestrpnostjo čakali povelja, da se popnemo v letala, v katerih so motorji enakomerno brneli. Povelje je bilo dano in drug za drugim smo se povzpeli v jekleni trup. Letala so se premaknila in že smo poleteli preko vzlet-

»MOTOTEHNA«

veletrgovsko podjetje s tehničnim blagom

K O P E R

nudi v svoji poslovalnici raznovrstni material za avtomobile, motorna kolesa in dvokolesa

Ob 20. obletnici vstaje slovenskega ljudstva iskreno čestita vsem borcem NOB!

Tovarna kemičnih pralnih izdelkov

Jadranka

PIRAN

☆☆☆

priporoča svoje kakovostne izdelke in čestita slovenskemu ljudstvu za 20. obletnico vstaje!

AVTOTURISTIČNO PODJETJE

»SLAVNIK« K O P E R

ČESTITA K 22. JULIJU — PRAZNIKU VSTAJE SLOVENSKEGA LJUDSTVA TER MU ŽELI BLAGOSTANJA IN SREČE V NAŠI SOCIALISTIČNI DOMOVINI!

TRGOVSKO PODJETJE

„B O R“

K O P E R

nudi v svojih skladiščih vse vrste rezanega lesa, drva in premog za gospodinjstva in raznovrstni gradbeni material. Po naročilu dostavlja blago na dom.

☆☆☆

Vsem borcem narodnoosvobodilne borbe iskrene čestitke ob 20. obletnici vstaje slovenskega ljudstva!

J. Ž.

NENAVADNA TURISTIČNA DOGODIVŠČINA

Strah na asfaltu

Zdaj je velika turistična sezona in po naših prelepah asfaltnih cestah veselo brnijo avtomobili vseh tipov domačih in tujih registracijskih označb. Iz vseh in v vse smeri. Tudi Polde in Majda sta v zgodnjih jutranjih urah julijske nedelje »napregla« svojega, še ne čisto plačanega »Fička« in oddirkala — recimo — proti morju. Več kakor pol poti proti cilju sta imela že za seboj. Ko so prve zarje vzhajajočega sonca bleščeče vztrepetale nad pokrajino in se pričele čudovito prelivati v plavilo neba. Potem, ko sta skozi vedno redkejša dremlajoča naselja zavozila v samotne serpentine cestne magistrale, ki se je pred njima zajedala v temno zelenilo borovega gozda, je Majda na nekem ovinku nenadoma prestrašeno kriknila:

»Ježeš, Polde, poglej no, kaj je tamle!«

Polde je pritisnil na zavoro, da je »Fičko« bolešno zaječal, in šel s pogledom za Majdinim trepetajočim prstom »uprim v belo prikazen, ki je kakor Lotova žena, spremenjena v solnat steber, stala ob robu ceste kakih tri sto metrov pred njima. V tistem trenutku je žvignil mimo njiju s stokilometrsko brzino »Volksvagen«, takoj za njim »Mercedes« in še »Citroen«. Polde, ki je še vedno tiščal nogo na zavori, je videl, kako je prikazen oživela in pri-

čela obupno mahati z obema rokama proti bližajočim se ji avtomobilom. Nobeden izmed njih se ni zmenil za čudno »stopiranje«. Nemoteno so drveli mimo prikazni. V tem sta se tudi Polde in Majda toliko približala nenavadnemu bitju, da sta v njem razločila žensko v spalni srajci z belo čipkasto čepico na glavi.

»Neka blazna ženska je, ki je ušla od doma in zdaj straši avtomobiliste,« je menil Polde in že hotel pritisniti na plinovod.

»Ustavi, Polde! Morava vendarle ubogi ženski nekako pomagati!« Pol iz radovednosti, pol iz usmiljenja je Polde zapeljal h kraju ceste in obstal tik pred neznancko.

»Bitte, bitte, bitte, nehmen sie mich mit und fahren sie unter vollem Gass weiter!« (Prosim, prosim, prosim, vzemite me s seboj in vozite s polno brzino dalje!) Kakor mačka je planila v voz in se vsa zasopla stisnila na zadnji sedež.

»Gass, Gass, Gass!« je skoraj zapovedujoče spodbujala Poldeta, ki je mehanično ubogal in pognal »Fička« v divji dir.

»Za kaj pravzaprav gre, sto hudičev?« se je Polde zdrl in izbuljil oči nad volanom.

Tujka v srajci in smešno nakriviljeni čepici se je nagnila naprej in pričela, naslonjena na na-

slonjalo Majdinega sedeža, naglo pojasnjevati:

»Kaj takega še ne! Pomislite, z možem potujeva kot turista po vaši lepi Jugoslaviji. Imava nov »Volksvagen« in prikolico, urejeno za stanovanje. Gotovo ste že videli kaj takšnega, ne? — Sehr praktisch! Za volanom se menjava. Kadar vozi Gotthard (moj mož namreč, se razume!), počivam v prikolici jaz in narobe. Potujeva tudi ponoči, ker je hladneje. To noč sem do polnoči vozila jaz, po polnoči pa Gotthard. Ni še četrte ure, ko sem dala s trkanjem na steno Gotthardu znak, naj ustavi. Tod je cesta samotna in še nekoliko mračno je bilo, pa sem si mislila: lepa prilžnost, da diskretno opravim... ne zamerite, saj razumete! Gotthard je ustavil, motorja ni ugasnil, odprla sem vrata in počemlja tjale za grmiček. V tem pa je veter zaloputnil vrata, Gotthard, nesrečnik, je mislil, da sem zopet v prikolici in da sem zaprla vrata za seboj, je pognal in odpeljal, mene pa takšno, kakor me vidite, pustil na cesti. Rotim vas, dohitite ga!«

Nemec ni mogel svojim očem verjeti, da sta mu Polde in Majda pripeljala izgubljeno ženo. Gamljivo jo je pričel objemati in jo naglo stlačil nazaj v prikolico.

PRED EVROPSKIM MLADINSKIM PRVENSTVOM JADRNIC SNIPE

Tudi naši tekmovalci so kandidati za prva mesta

Med 28. julijem in 1. avgustom bo v koprskem zalivu evropsko mladinsko prvenstvo v jadrnicah na jadrnicah klase SNIPE. Naš sodelavec pa je dobil od znanega jadrničarja strokovnjaka-nacionalnega sekretarja SCIRA za Jugoslavijo, Koprčana Aleksandra Lukeža, te zanimive odgovore:

Kako ste se lotili organizacije tega pomembnega športnega dogodka?

Ve februarja letos smo povabili 13 evropskih držav članic SCIRA (Mednarodna zveza jadrnic Snipe). Mednarodna zveza jadrnic Snipe, Anglija so se odzvale Francija, Italija, Anglija in Turčija, pričakujemo pa še prijavo Švice in Poljske. Število prijaviteljnih bo najbrž nekoliko nižje, kot smo računali, vendar je treba upoštevati, da so se zlasti skandinavske države znašle pred zapletenimi tehničnimi preprekami zaradi prevoza jadrnic na velike razdalje. Razen članic SCIRA smo povabili tudi nekatere druge države s priporočilom, da bi se tekmovanja udeležile izven konkurence v propagandne svrhe. Do sedaj so nam odgovorili iz Madžarske in Vzhodne Nemčije, da se povabilu ne morejo odzvati, ker klase Snipe še niso vpeljali.

In naši domači tekmovalci? Jugoslavija je prijavila tri flote (Slovenija, Reka in Split). Vsako floto bosta sestavljali po dve ekipi, ki sta se uvrstili v reprezentanco na izbirnih tekmovanjih. Slovensko floto

bosta zastopala republiški prvak Izolčan Saša Majerič in Koprčan Zlatan Čok, ki je bil lani na mladinskem evropskem prvenstvu osmi. Nekaj dni pred začetkom prvenstva se bodo vsi naši tekmovalci zbrali v Kopru, kjer bodo imeli krajši trening pod vodstvom olimpijskega tekmovalca Marja Fafangela.

Kaj menite o tekmovalni sposobnosti naših jadrničarjev?

Jadrnice, s katerimi razpolagajo zastopniki Splita in Reke, so kvalitetne in smo glede tega na enaki ravni s tujimi udeleženci. Koprške jadrnice so sicer nekoliko slabše, vendar prav zdaj gradimo v delavnici koprškega jadra dve jadrnici najmodernejšega tipa, za kateri upamo, da bosta pravočasno zgrajeni, tako da bodo imeli člani naše flote glede plovnih objektov enakopraven položaj. Po mojem mnenju ima največ možnosti za najboljši plasman državni prvak Zoričič iz Splita, pa tudi drugi naši tekmovalci so kandidati za prva mesta, saj imajo prednost v poznavanju vetrovnih tokov in, če se bodo dobro pripravili.

Kot je znano, bo letos prvič v koprskem zalivu tekmovanje na odprtem morju in to bo brez dvoma zahtevalo temeljitejšo organizacijsko-tehnično delo.

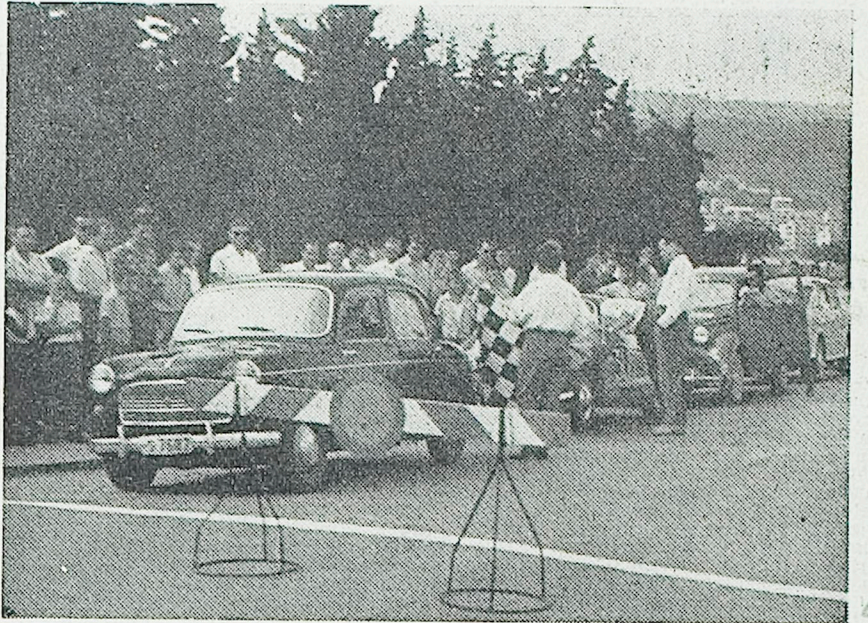
Po novih pravilih je lahko start regate le proti vetru in praktično torej obala ne pride v poštev. Tek-

movanje bomo organizirali tako, da bo komandni most predstavljal posebna ladja, na kateri bosta žirija in vodstvo regate. Dela bo seveda precej več in zato smo morali prireditveni odbor razširiti.

Kaj pa gledalci? Delno bodo lahko opazovali tekmovalce z obale, saj bo najbližji plovec oddaljen okrog 200 metrov. Organizirali pa bomo tudi prevoze gledalcev z motornimi čolni okrog regatnega polja.

Zvedeli smo, da bodo med tekmovalci tudi mladinke.

Ena izmed francoskih jadrnic bo imela izključno žensko posadko, kaže pa, da ne bo edina, saj so se za to idejo navdušili tudi na Reki. Vsekakor je treba nastop mladink pozdraviti, saj bo to za naše kraje dobra propaganda, da se ta lepši šport razvije tudi med našo žensko mladino.

Avto-moto zveza Slovenije je v počastitev 20. obletnice vstaje slovenskega ljudstva in 15. obletnice svojega obstoja priredila minulo nedeljo ocenjevalno vožnjo avtomobilistov. Eden izmed petih startov v Sloveniji je bil tudi v Kopru, kar vidite na naši sliki

REPUBLIŠKO PRVENSTVO MODELOV JADRNIC IN MOTORNH ČOLNOV

MK Mehanotecnika Izola - brez konkurence

Minulo soboto in nedeljo je bilo v Izoli republiško prvenstvo modelov jadrnic in motornih čolnov, ki so ga udeležili tekmovalci iz Maribora, Ljubljane in koprškega okraja. Vseh tekmovalcev je bilo 38 in nastopili so v šestih disciplinah.

Kakor je bilo pričakovati, so modelarji izolskega modelarskega kluba »Mehanotecnika« želi vrsto zaslužnih zmag, saj so osvojili pet prvih mest in mirno lahko trdimo, da trenutno nimajo v republiškem merilu konkurence.

Pred tekmovanjem je posebna komisija ocenila vse modele in razdelila nagrade, ki so jih prejeli:

Janko Gobbo iz Izole za model jadrnice internacionalne klase »G« tipa Kekec, Stane Ulčar iz Ljubljane za model jadrnice klase »G« tipa Korat, Tone Pavlovčič iz Izole za model jadrnice klase »F-2«, Dušan Černe iz Pirana za model jadrnice klase »M«, Franc Pokorn iz Izole za model motornega čolna s krmnim električnim motorčkom in Franc Po-

korn iz Izole za model motornega čolna z vgrajenim električnim motorčkom.

Rezultati:
Hidrogliserji na 250 m: 1. Rudl Semelbauer, Izola, 61,664 km/h; 2. Peter Korenčan, JK Zvezda Ljubljana, 59,210 km/h; 3. Franc Pokorn, Izola, 53,892 km/h.

Modeli jadrnic internacionalne klase »G«: 1. Marjan Založnik, JK Sldro Maribor; 2. Janko Gobbo, Izola; 3. Karlo Stefanec, Ljubljana.

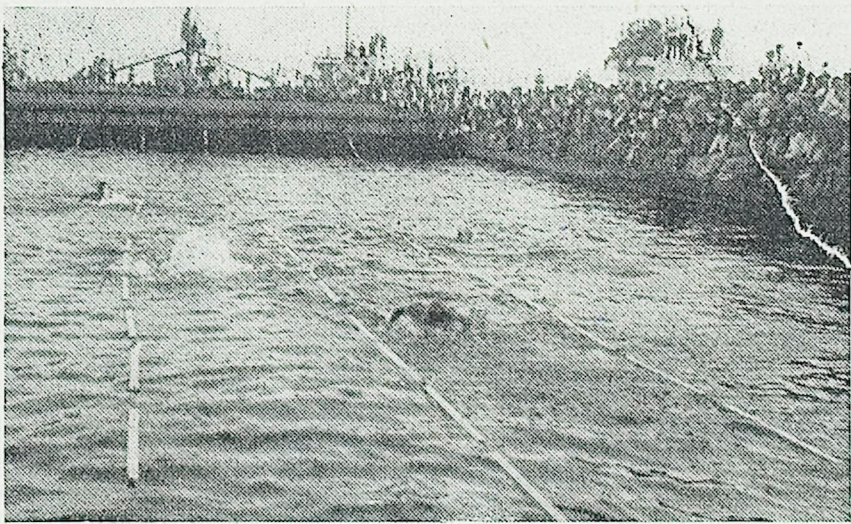
Modeli motornih čolnov s krmnimi električnimi motorčki: 1. Ivo Dudine, Izola; 2. Franc Pokorn, Izola; 3. Janko Gobbo, Izola.

Modeli motornih čolnov z vgrajenimi električnimi motorčki: 1. Franc Pokorn; 2. Rudl Semelbauer; 3. Ivo Dudine — vsi Izola.

Modeli jadrnic nacionalne klase »F-2«: 1. Dušan Perger; 2. Tone Pavlovčič; 3. Janko Gobbo — vsi modelarski klub »Mehanotecnika« Izola.

Modeli jadrnic internacionalne klase »M«: 1. Mirko Maglica, Izola; 2. Andrija Šubarevič, JK Zvezda Ljubljana; 3. Pavel Miklavc, Piran.

To republiško tekmovanje so zaznamovali s podelitvijo nagrad in pokalov prvoplasiranim. pf

Detalji s propagandnega dvoboja plavalcev PK Ilirija iz Ljubljane in PK Piran minulo nedeljo v Piranskem zalivu

PROPAGANDNA PVALVALNA DVOBOJA V PIRANU IN V KOPRU

Tesna zmaga gostov

PK ILIRIJA (LJUBLJANA) : PK PIRAN 54 : 53

Na nedeljskem propagandnem plavalnem dvoboju v Piranu so prvič nastopili domači tekmovalci. Moštvo PK Piran je bilo okrepljeno s člani PK Koper in gosti so zmagali s tesnim rezultatom. Dvoboj je privabil več kot 1500 gledalcev, ki so tekmovanje spremljali z zelo velikim zanimanjem.

Rezultati:
100 m mladinci crawl: 1. Banelj (P) 1:10:6; 2. Olujevič (I) 1:11:4; 3. Jazbec (P) 1:12:3; Lenič (I) 1:15:3.

50 m pionirji crawl: 1. Korsič (P) 0:34:6; 2. Cattalani (P) 0:35:2; Virant (I) 0:36:2; 4. Pungačar (I) 0:38:6.

50 m ženske prsno: 1. Zbašnjak (I) 0:49:0; 2. Korošec (P) 0:49:8; 3. Erker (I) 0:50:3.

100 m moški prsno: 1. Slapernik (P) 1:25:9; 2. Kermavner (I) 1:30:7; 3. France (I) 1:30:7.

100 m moški hrbtno: 1. Meško (I) 1:23:9; 2. Svetina (P) 1:28:4; 3. Kordelič (I) 1:31:9.

100 m moški metulček: 1. Karlin (I) 1:30:8; 2. Erker (I) 1:37:3; 3. Slapernik (P) 1:40:9.

50 m pionirji hrbtno: 1. Jakopič (P) 0:41:8; 2. Kocič (P) 0:43:6; 3. Virant (I) 0:45:2.

Stafeta 4 x 100 moški: 1. Ilirija (Hafner, Tuma, Jež, Karlin) 5:01:2; Piran (Jazbec, Jakomin, Svetina, Banelj) 5:22:4.

Stafeta 4 x 100 m mešano: 1. Ilirija (Meško, Kermavner, Vrhovšek, Olujevič) 5:38:0; 2. Piran (Svetina, Slapernik, Merkar, Banelj) 5:44:5.

V prijateljski waterpolo tekmi so gosti premagali Pirančane z rezultatom 8:2.

V KOPRU NISO BILI ZADOVOLJNI

Propagandni plavalni dvoboj v Kopru, ki je bil v soboto zvečer ob številni udeležbi ljubiteljev tega športa, žal ni uspel zaradi tehničnih ovir in tudi bližajoče se neurje je v znanli meri preprečilo izvedbo programa. Zato tudi rezultati niso dali verne slike tekmovalnih sposobnosti nastopajočih. V waterpolo tekmi pa so člani PK Ilirije iz Ljubljane premagali domače moštvo s 17:6.

GAPA

Portoroške dirke osličkov

POSTAJAJO PRAVA ATRAKCIJA

V soboto, 15. julija 1961, so bile na športnem igrišču v Luciji pri Portorožu že tradicionalne tekme osličkov. Večtisočglava množica turistov in domačinov je najprej remljala okrašene vprege ter občudovane živali iz Portoroža, kjer je bilo zbirališče, na stadion, katerega je obdala z živim, sme-

jočim se zidom. Že med sprevedom so si gledalci izbirali svoje »favorite«. Nastopilo je 23 osličkov. Kakor vselej, so se tudi letos najprej pomerile med seboj oslovse vprege. Za vedro vzdušje so poleg muhavih živalic samih skrbeli tudi vozniki, ki so si na razne načine prizadevali prignati

svojega osla prvega skozi cilj. Sledile so dirke jezdecev na oslih, kot novost in posebna atrakcija pa so bile za zaključek še tekme 11 prostovoljcev izmed občinstva na osličkih. Med temi je zmagala neka Švedinja, drugi pa je bil Japonec Togashi, kihar iz Mednarodnega simpozija v Seči. Dirke so dokazale, da Turistično društvo Piran-Portorož vsakokrat bolje organizira to privlačno prireditve, za kar gre posebna zasluga tovarišu Ernestu Fabiču. Zaradi velikega zanimanja bodo dirke ponovili sredi avgusta.

Rezultati vprege:

1. Nina — voznik Celestin Bernetič; nagrada: pokal v trajno last, zmagoslavni venec in denarna nagrada;
2. Marina — voznik Ernest Zankola; denarna nagrada;
3. Buba — voznik Peter Šavli; denarna nagrada.

- Jahači:
1. Bionda — jahač Bortolo Kodeja; nagrada: pokal v trajno last, zmagoslavni venec in denarna nagrada;
  2. Briki — jahač Anton Kobal; denarna nagrada;
  3. Mora — jahač Vito Sajni; denarna nagrada.

- Nagrade za najlepše okrašene vprege:
1. Jurij Križman,
  2. Celestin Bernetič,
  3. Anton Mršnik in Jože Kodeja. Jule

Detalji z republiškega košarkarskega prvenstva v Postojni

23. julija tekma leta v Kopru

Priprave za »tekmo leta« so zaključene. Iz »dobro obveščenih krogov« smo namreč zvedeli, da bo ta tekma nepreklicno v nedeljo, 23. julija 1961, ob 17.30 na koprskem stadionu, ki bo v ta namen popolnoma preurejen, saj je napovedan rekordni obisk navdušenih prijateljev nogometne igre med poročenimi in neporočenimi. Hotel »Obala« v Kopru je že poln tujih dopisnikov, prijava pa se vedno prihajajo z vseh vetrov. Po dosedanjih nepopolnih in še neuradnih podatkih bo verjetno tak naval, da bo

morala občina posekati za camping prostor v neposredni bližini nogometnega igrišča.

Navdušeni udeleženci mednarodnih športnih stav napovedujejo, da bo rezultat 3:3, vendar naši športni strokovnjaki dajejo več prednosti poročenim, ker so s posebno anketo med njihovimi programi ugotovili, da se za »tekmo leta« pripravljajo prav po špartanski.

Torej: TEKMA LETA — Poročeni : Neporočeni bo v Kopru v nedeljo ob 17.30 na nogometnem igrišču.

Tudi letos so portoroške dirke osličev vzbudile veliko zanimanje in gledalcem nudile dovolj prisrčnega smeha na račun trmastih tekmovalcev

Medcelinska TV

Iz Italije poročajo, da se bo Italija priključila mednarodnemu programu za televizijsko in radiotelefonsko zvezo med celinami in sicer s posredovanjem umetnih satelitov.

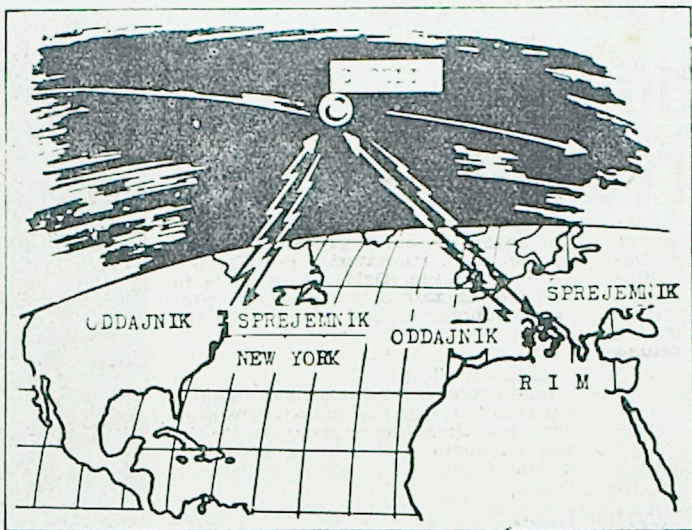
Ze leta 1946 so v Ameriki realizirali radijsko zvezo med Zemljo in Luno s pomočjo radarskih signalov. Kratki valovi grede do Lune, ki jih odseva nazaj kot zrcalo. Za to pot (približno 760 tisoč kilometrov) so porabili nekaj več kot dve sekundi in pol. Zadnje čase pa je sporočila neka opazovalnica iz Nemčije, da prejema vrsto jasnih znakov, ki so jih oddajali v New Jerseyu v ZDA in ki jih je odsevala Luna.

V sedanjem stanju je razvoj televizijskih oddaj na velike razdalje zelo omejen, ker valovi ne potujejo ob zemeljski krivini, temveč po ravni črti in se ustavljajo, ko jih ovirajo hribi. Oddaje na daljavo zato lahko uspeje le tako, da pomnožijo posredovalne postaje, kar je seveda v zvezi z ogromnimi stroški. Toda vrste takih postaj, ki jih lahko postavljamo na kontinentu, ne moremo postaviti na oceanu. To oviro lahko premagamo z naravnimi postajami v vesolju, kot n. pr. z Luno. Da je to mogoče, so dokazali razni poskusi. Dolgi valovi namreč niso vezani na Zemljo in izhajajo skozi ionske plasti v

vesolje. Poskusi so dokazali, da valovi, oddani v New Yorku, ne morejo priti v Rim po ukrivljeni poti, ki je relativno kratka in vzporedna z zemeljsko površino, lahko pa dosežejo katerikoli objekt na kakršnokoli razdaljo, če jih projiciramo na Lunino površino, ki jih potem odseva nazaj.

Kar zadeva televizijo, so prvi eksperimenti dokazali, da s tem načinom ne moremo dobiti jasnih in razločnih slik, ker je Lunina površina za to neprimerna in slab reflektor. Boljše rezultate bodo dosegli z umetnimi sateliti.

Za uresničenje tega načrta so že začeli s praktičnim delom, kar je že dokazal »govoreči« satelit Courier I-B, ki lahko oddaja z neznansko brzino 68 tisoč besed na minuto. Za zvezo s sateliti preko Atlantika predvidevajo 960 telefonskih medcelinskih kanalov, od katerih jih bo predvidoma 24 za Italijo. Ko bo ta sistem oddajala in posredovala na daljavo. Na skici vidimo primer zveze med New Yorkom in Rimom. Sistem lahko deluje v obeh smereh

TELEVIZIJSKI SATELIT-POSREDNIK: tako bodo lahko izkoristili satelite za prekoceanske zveze, posebno pri televiziji. Signale, ki jih bo pošiljal oddajnik, bo »umetna luna« ponovno oddajala in posredovala na daljavo. Na skici vidimo primer zveze med New Yorkom in Rimom. Sistem lahko deluje v obeh smereh

GOVORI 11-17

VOHUNSKI ROMAN IZ II. SVETOVNE VOJNE

Čuvar je molčal in povsili glavo. »Ali česa ne razumete?« »Zakaj? Vse razujem.«

»Dobro. Da bi čimprej zapakiral, ni treba stavljati zraven opis slik. Na zaboje napišite samo številke, ki naj povedo, koliko slik je v zabojih.«

Čuvarjeve oči so oživele. Dementjov se je lahko še enkrat prepričal, da se stavec ne zna obvladati.

»Da, da. Vse bomo napravili. Pojutrišnjem lahko pridete in se prepričate.«

»Prav gotovo bom prišel. Na svidenje!« Dementjov je Mölchu takoj sporočil, da je v muzeju vse urejeno.

»Veste,« mu je dejal, nekaj slik so dobro zamenjali. Originale so brzkone spravili v klet, tam pa je več kot sto platen in strašna zmešnjava. V dveh dneh bodo slike ločili od okvirov in jih spravili v zaboje. Prav tako tudi dragocenosti. V muzej sem postavil stražarja in od tam ne bodo odnesli niti žeblica. Če dobim kakšno platno, ki ne bo v zaboju...« Dementjov je zagrozil s prstom, »potem jim bom že pokazal!«

»Imenitno, Ruckert!« je vzkliknil Mölch. »Medtem ko ste bili tam, sem obiskal vaše stanovanje.«

Dementjov se je namrščil. Hotel je zvedeti, ali ni nemara zvedel v stanovanju o njem kaj neprijetnega.

»Oprostite, Ruckert. Hotel sem osebno urediti. V mojem oddelku je gestapo; zaradi tega je bolje, da sem bil tam osebno.«

»Se vam ne zdi, da bi to utegnilo vzbuditi med nama nezaupanje?« je vprašal Dementjov malce nasajeno.

»Gestapovci ne verjamejo nikomur. Takšna je njihova dolžnost. Mimogrede, oni se za vas zelo zanimajo, vendar sem jim rekel, da za vas jamčim jaz. Prav zaradi tega sem obiskal vaše stanovanje. Zakaj me tako sumljivo gledate? Matji in hči sta govorili o vas vse najboljše. Je to vaš železni križ, ki leži na mizi?«

»Da, moj.«

»Zakaj mi niste nič povedali o svojem odlikovanju?« »Vojak se ne baha s svojimi odlikovanji; odlikovanja so mu le spomin na bitke.«

»Mladi ste, Ruckert! Na vašem mestu bi bil jaz bolj pozoren do slikarjeve hčerke. Očarljiva rožica, mar ne?«

»V vojni so ljubezenski odnošaji prepovedani,« je rekel Dementjov odsekano.

»No, če bi v izjemnem primeru ta zakon prekršili, vas ne bi klical na odgovornost...« se je smehljal Mölch.

»Prosti ste, Ruckert.«

»Hotel sem vas prositi...«

»Jutri, jutri, kapetan. Zelo sem zaposlen. Pojdite...!« Na ulici je kapetan razmišljal: prišel je v nekako slepo ulico, čeravno se je srečno povezal z oddelkom začasne ga štaba. Kazalo je, kakor da je prišel v oddelk, ki ga bodo evakuirali pred ostalimi. Zgodilo se je tudi to, da je prišel v muzej namesto v pristanišče, ki mu je bil glavni cilj. Lahko minejo dnevi in on bo zvedel samo za čas, kdaj bodo odposlali muzejske dragocenosti. Že danes lahko evakuirajo vojaštvo in orožje, on pa bo pri vsem tem brez moči.

»Pomlad je, gospod kapetan,« si je tiho rekel.

»Da, da... pomlad.«

Pomlad se je vedno bolj bližala. Dan je bil meglen in topel. Po pločnikih se je topil sneg, ki je bil popadal s streh, in voda je klokočala v kanale.

»Pomlad opravlja svojo dolžnost — kaj pa jaz?«

Podvival se je. Na prvem križišču je obstal. »Le kam se mi tako mudi? Kam? Najprej moram na kosilo.«

Kavarna »Orion« je bila polna nemških oficirjev. Druge kavarne so bile prazne. V »Orionu« pa ni bilo praznega niti enega prostora. Bilo je polno dima. Od hrupa ni bilo moč čuti niti lastnih korakov.

Dementjov je opazil prazen stol v vogalu, kjer so sedeli trije oficirji. Bili so iz inženirske enote. Prosil jih je, če sme prisesti.

Oficirji so molče prikimali.

Dementjov je vzel jedilni list.

Oficirji so molčali.

Ko je naročil kosilo, je vzel Dementjov iz žepa časopis in začel brati.

»Kaj je zanimivega v časopisu?« je vprašal ljubeznivo eden izmed oficirjev pri mizi.

»Vaši mladi prijatelji,« je rekel Dementjov in pogledal čez rob časopisa. »Opasali so Berlin z betonom in ga drže.«

Oficirji so se spogledali. Eden mu je rekel:

»Našim kolegom je tam mnogo laže kakor nam. V rokah imajo orožje. Tukaj bi se morali boriti z golimi rokami, kjer ti dajo namesto orožja samo nekakšno pisano povelje, kot da je to najmočnejše orožje.«

Kot po povelju so oficirji spet obmolknili.

Dementjov je pazljivo čakal nadaljevanje razgovora. Nenadoma je eden od njih potegnil iz žepa papir in svinčnik.

»Kaj če napravimo takole?« je rekel in jel na papir nekaj risati.

Druga dva oficirja sta se primaknila bliže in opazovala risbo.

Dementjov je slišal le nepovezane besede, iz katerih ni mogel izluščiti ničesar.

«... postrani položiti most... dobre kvalitete in da bo vzdržljiv. Primakniti trdno zvezana do ladijskega boka.«

»Kako jih bomo pa primaknili navzdol?«

»Dve uteži. Največ tri.«

»In če je ladijski bok neenake višine?«

»To je treba dobro preudariti.«

»Most bomo napravili iz odpadkov.«

»Ideja! Tako...«

»Ali je mogoče postaviti takšen most v enem dnevu in eni noči?«

»Če nam dajo dovolj ljudi, potem bo mogoče.«

»In če nam jih ne bodo dali?«

SVINJA IN 34 MLADIČEV

Sodijo, da je črno-bela svinja, ki je last danskega farmarja Axela Egöldeja, potolkla vse rekorde, ko je skotila 34 mladičev. Po nekaj urah so trije prašički poginili, medtem ko so ostali zdravi in normalni.

MUZIKALNA RAČKA

Znanstveniki iz Miamijsa na Floridi so hoteli vedeti, kako inteligentna utegne biti raca. Napravili so poskus z bobnom. Ugotovili so, da lahko raca s ključvanjem po bobnu izvede nekaj različnih melodij.

Mačko, ki jo vidite na sliki, imenujejo Liza. Proslavila se je s svojo vprav pasjo zvestobo in vdanostjo. Pred časom se je Liza gospodarica odpravila na obisk k staremu svojega moža. S seboj je vzela mačko in jo pustila pri sorodnikih, ker je doma v Oslu ni mogla imeti. Čez nekaj mesecev se je Liza pojavila pred vrati prejšnjega domovanja in zamijavkala. Bila je mršava, umazana in sestradena, saj je prešla pot, ki je bil dolga nekaj več kot šest stov kilometrov. Na sliki vidite zemljevid Norveške in s črticami zaznamovano pot, ki jo je Liza prehodila od severnega fjorda do Oslu

SLOVENSKA Jadrana

20. julij 1961 • ZADNJA STRAN • LETO X. — St. 30

TRPEZNO PA TRPEZNO

Neka ameriška tovarna ur je prišla na sila zanimivo idejo, kako bi napravila reklamo za svoje ure, za katere trdi, da so varne pred udarci; več psom so pripeli zapestne ure okoli šape in jih spustili domov. Čeprav so počenjali psi z urami vse tisto, kar ne bi človeku prišlo na um, so ure tekle brezhibno in točno.

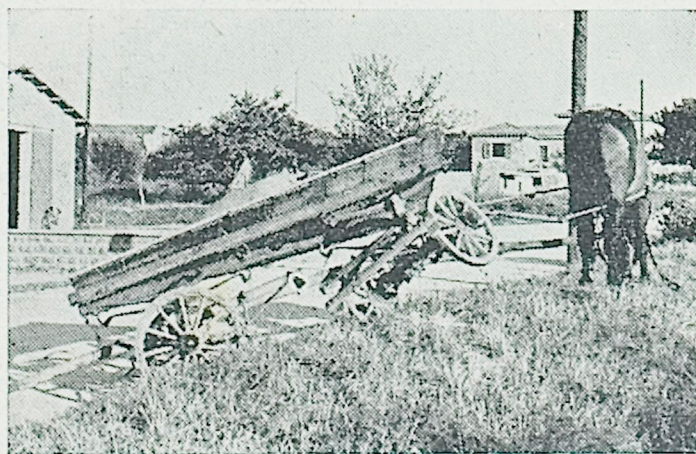
Ljudem, ki se potapljajo, utegne rešiti življenje takšna bazuka, čeprav se ne zdi kdo ve kako miroljubna in humana. Namesto naboja vložijo vanjo rešilni pas, in ga izstrelijo človeku, ki se daleč od obale ali od ladje utaplja. Domem takšne bazuke je okoli pet sto metrov

Prebivalci partizanskih otlis se ponajša z dvema posebnostima. Skozi hrib lahko gledajo v Vipavsko dolino. Tod je namreč veliko naravno okno

Od kar je pred leti velik požar skoraj povsem upepelil s slamo krito vas, so pričeli graditi dimnike daleč proč od svojih stanovanj. Tudi med NOB je okupator vas močno prizadel. V svobodni domovini so obnovili domove in jih pokrili z opeko. Stari dimniki pa so ostali in še služijo svojemu namenu. Veliko pogorelcev pa si je zgradilo nove domove v Ajdovščini, kjer so našli zaposlitev v razvijajoči se industriji. Naš posnetek kaže prenovljeno domačijo na Otlisu z dimnikom pod košati mi macesni in smrekami (bela lisa)

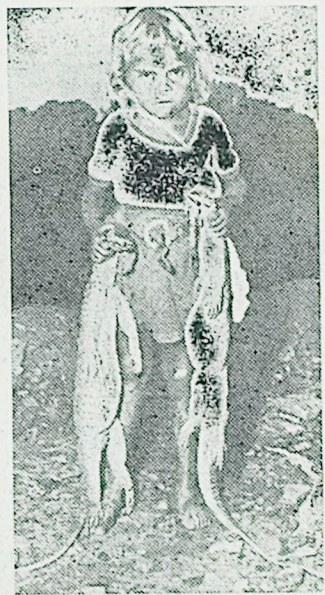
Foto Perat

Nesreča? Ne, le nepremišljen voznik vprege je pustil neposredno ob glavni cesti pred združnim domom v Bertokih pri Koprju konja in voz ter se brezskrbno odpravil na dva decil v gostilno. Zival je medtem obračala voz po milil volji in strigla z ušesi proti glavni prometni žili, po kateri so drvela motorna vozila. Očividci so sicer poklicali nepremišljenega voznika, vendar, žal, ni bilo na kraju dogodka moža postaviti, da bi s primerno kaznijo poučil in opozoril moža na posledice, ki bi nastale, če bi zdivjal konj z vozom na prometno cesto

ISKANA POPEVKA

Kaže, da imajo tudi sovjetski trgovci občutek za reklamo in potrebo trga. Te dni so poslali na inozemsko tržišče 100.000 mikro-plošč, na katerih je odtisnjeno Gagarinovo sporočilo iz vesoljskega poleta. Poročilo je prevedeno na nekaj tujih jezikov.

Tale dva kuščarja, ki ju drži deklica za vrat, kakor da bi bila piščanec, bodo spekli za večerjo. S puško ju je ubila dekličina mati. Seveda se je to zgodilo daleč od nas, v vzhodni Avstraliji, kjer sta kuščar ali kača poslastica

Pošast, ki jo vidite na sliki, so napravili v Portlandu, v tovarni Wagner Tractors. Traktor je na moč praktičen in uporaben in vsakem zemljiku, predvsem na goratih področjih. Lahko orje, seje, rigola, brana, žanje, gnoji, ne da bi se po svoji širini premaknil iz vodoravnega položaja. To mu omogoča posebna konstrukcija koles, ki jih lahko dvigne kot noge. Pogon ima na vsako kolo posebej.

— Vzemite, in še malo potrpite.